

ÉLETTÜNK

XXXIII. évf. 7-8. szám (33. Jahrg. Nr. 7/8)

Az európai magyar katolikusok lapja

2001. július-augusztus

Balás Béla püspök:

HOL VAGY ISTVÁN KIRÁLY?

Szépséges, mélabús dallamú a magyarok ősi Szent István éneke. Szövege, régi, okos világunkban keletkezett, ahol rögtön a lényegre kérdezték: „*Ah hol vagy magyarok tündöklő csillaga?*”, ha ezt tisztáztuk, rögtön követünk is.

Ma, megbomlott értékrendünkben, egymásra gyanakodva, immár egzisztenciálisan gondolkodva, sokan előbb azt kérdeik, „*Ki vagy István király?*”, csak aztán érdekel, hogy „*hol vagy?*”.

I. Ki vagy te, István király?

a.) A világejrt se elégedjünk meg tulajdonságjelzők halmazával. A személy mélyebb titok, soha nem azonos a tüneteivel. Ha csak dicsérem, talán a kételyt növelném. Manapság igen sokan másként látnak, mint a régiek.

Ha azt mondom, István – államalapító volt, erre azt mondják, az állam elhal, nem is kár érte, az államot ellensúlyozni kell a civil kontrollal...

Ha hirdetem örömmel, hogy István egyházat szervezett, akkor meg egész biztosan lenne, aki azt morogná, hogy Jézus viszont Isten országát akart...

Kis hazánkban jelenleg teljes a kaosz István körül... újságírók, botcsinálta történészek: ellenségnek mondják, hiszen megtörte szabadságunkat, az ősi magyar hit és virtus szétért Európá falán... tanárember állítja, hogy a Koppány kultusszal ki kell egészíteni István kultuszát, vigyázni kell, hogy a zsidó-keresztény Isten el ne nyomja a magyarok Istenét... Jeles magyar művész idén nyáron koncertet rendezett a szigligeti hegytetőn, hogy kiengeszteljük az ősi sámanjainkat, mert letértünk öröklött hitünkről. Mellesleg, ha ezt komolyan vennénk, akkor bocsánatot kellene kérnünk középkori orvosainktól is, hiszen ma már másként érzéstelenítünk...

b.) Ahhoz, hogy tisztázassuk, ki nekünk Szent István, előbb az összefüggéseket kell látnunk.

Aki mai tudásunkat, fejlett jogérzékünket vetíti vissza, halálra botránkozza magát. Volt, aki „tömeggyilkosnak” titulálta szent királyunkat. Az ilyen leszakad gyökereiről...

Aki beleragad a régmúltba, az is ámulást szimatol mindenben, ami nem egyezik betű szerint az eredettel. Konzervatívizmusa már nem hűség, csak betegség...

A világmindenség alapösszefüggése az élet. Ami él, az fejlődik is. Persze ezt is mélyebben kell látnunk. Darwin evolúcióját megkeresztelte a jezsuita Teilhard de Chardin, annak tanait pedig a zsinat...

Minden azért kezdődött, hogy az Élet, az Öröm átjárhassa a világot, hogy az Ige a tulajdonába jöhessen, Babits szép szavával: „a te bűnös lelkedért” ... Alfá-

tól Omegáig, mustármagtól az óriási fáig egyetlen följejlődés a mindenség. Ez a lendület, ez a felhajtó erő még az eredeti bűn hajótörése után is működik...

Az ős-kinyilatkoztatás nem fakuló emlék, nem beomlott tárna, kialudt vulkán. Isten továbbra sem tud mást

gyarázhatók. A hit nem volt elég az élethez, az emberi szív által áhított Végtelen Szeretet pedig hiányzott.

c.) Szent Istvánt azért áldjuk máig, mert megmentette a népünket. Hitünk pislákoló mécsét nem oltotta ki, hanem megtisztította, tartóra emelte. A rómaiakhoz írt levél kifejezésével ezt úgy tette, hogy a vadalanyt ráoltotta a nemes ágra (Róm. 11,17). A kereszttel új erők áramoltak törzseinkbe. Régi sámanjaink, ha most szólhatnának hozzánk, csak gratulálnának. A hit el-

Szent István felajánlja a koronát
Benczur Gyula festménye a Pesti Bazilika főoltárán

csinálni, csak szeretni..., az egymás utáni nemzedékek hordják az emlékek aranyzemcséit is, mint ahogy a Vág folyó a messi hegyek aranyzemcséit máig hordja a Duna homokjába..., s nemcsak emlékeznek, fejlődnek is.

Ezért nem szabad a vándorló magyarokat „pogányok” bélyegezni... A pogányság eredetileg nem hittani, vagy erkölcsi minősítést jelentett, hanem sajnálatos informatikai tény. Aki a „páguson”, vagyis falun lakott, természetesen lemaradt a városban keletkezett hírekről, s „paganussá”, falusivá vált...

A nyugat felé vándorló, majd honfoglaló magyaroknak volt hite, csak azzal nem sokra mentek. Értelmüket megválaszolatlan kérdések gyötörték, szívüket vigasztalatlant bánatok mardosták. Valahol a Volga partján, vagy valamelyik sztyeppén, ha meghalt az édesanyjuk, vagy megcsalta őket a párjuk, egyszerűen nem volt tovább miért élni...

Életük megváltatlan lét volt, s ezért folyamatos fájdalom. A halotti torok kultusza, az észveszejtő lakomák szokása, ahogy Anonymus írta: „*et fecerunt magnum áldomás*”, az elharapódzó öngyilkosságok mind, mind innen ma-

mélete megkapta gyakorlati dimenzióját, a szeretetet. Ez a keresztények újdonsága, ez az Isten országa földünkön.

István korának legintelligensebb magyarja volt. Akkoriban a kis királyfikat úgy tanították, hogy megkeresték Európának a két három legjobb pedagógusát, s az foglalkozott velük, néha éveken át. A magyarok királya valószínűleg ismerte az akkori világnyelveket, levelezésben állt korának legkiválóbb szellemeivel. A hitét tudatosan és értelmesen vette át. Világos volt számára annak áldott következménye is. A katolikus hitán, már Szt. Ágoston óta, tehát István előtt több, mint 500 évvel hamarabb felismerte, a kegyelem nem rontja le a természetet, hanem azt feltételezi, sőt emeli, tökéletesíti.

István azért tudta átadni hitét, mert maga is élte azt. A pusztá katonai erő, az adminisztráció kevés lett volna a magyar virtus megtörésére. Vata ellenállása, az orgyilkos merényletek állandósulhattak volna, ha István csak szerepet játszott volna, ha nem lett volna mellette a szelíd Gizella, a tiszta Imre, az áldozatos Adalbert és Gellért...

(Folytatás a 3. oldalon)

IMASZÁNDÉKOK

Júliusra

1.

Imádkozunk, hogy minden családtag olvassa és élje az evangéliumot s ezzel a krisztusi reménység tanújává válhasson.

Gyakran előfordul, hogy szentírás magyarázat alkalmával az ember elcsodálkozik, mennyit jelenthet egyetlen szó egyes esetekben egy-egy szövegrészben. A versek és összefüggéseik egész „sejtelmes birodalom” helyzetét tárják ilyenkor a hallgató elé. Az embernek az az érzése támad: csodálatos világ nyílik meg előtte, amelyet eddig nemcsak nem ismert, de elképzelni sem mert – pedig legtöbbször mindennapos történésekről tudósít a szentíró. Természetesen oly helyzeteket ír le, amik kétezer évvel ezelőtt történtek s az akkor mindenki által ismert alaphelyzetek, körülmények, adottságok a mai embernek nem természetesk s nem is jutnak mindenki eszébe azonnal.

Mindebből az következik, az az érzésünk: a Szentírás szakaszait szakavatott magyarázókkal kell hallanunk, mi úgysem tudjuk „kibontani” a szövegekben rejtőzött értelmeik és jelentések belső mélységeit, szépségeit. Viszont nem is nagyon merünk magunktól – szakember útmutatása nélkül – hozzáfogni az olvasáshoz, mert a leírt történeten kívül úgysem értünk többet, hiába valónak tűnik fáradozásunk, törekvésünk.

Nem is itt a hiba. Ott van, hogy nem bízunk eléggé a Szent Lélek működésében, aki képes megvilágítani értelmünket, hogyan tegyük Isten akaratát mai helyzetünkben, világunkban. Talán nem is kérjük eléggé segítségét, ennek következtében nem is értékeljük-érzékenyülünk indításait. Ennek következtében csalódás érhet, mert elégtelennek érezzük a Szentírás-olvasás eredményét.

Más kérdés, hogyan tudjuk az evangéliumot élni, ha az olvasás sem sikerül úgy, ahogy szeretnénk. A krisztusi reménységről tanúságot tenni azután a következő feladatkör lesz, amihez megfelelő gyakorlatra kell tennünk. Ha helyesen gyakoroljuk, akkor örömhír lévén (evangélium = örömhír) viszonylag könnyű az örömet, a jót továbbadni, tanúságot tenni krisztusi reménységben, ami előre mutat.

2.

A katekétákért imádkozunk: kapják meg a szükséges eszközöket feladatuk elvégzésére és a világi misszionáriusok alapos kiképzésére.

Milyen eszközökre lehet szüksége a katekétáknak feladataik elvégzésére? Ez függ helyzetüktől, körülményeiktől, az előfeltételektől. Nem mindegy, hogy csak néhány keresztény él-e szétszórtágban a falvakban, ahol hitokatnak, vagy pedig a lakosság meghatározott része (pl. fele, negyede) a településnek. Nincs mindenhol áram diapozitív képek vetítésére, kevés a hittankönyv, néha fűzet, vagy íróeszköz is hiányzik. Sorolhatnám még hosszan a lehető hiányeszközöket – ez nem segít nekik. Inkább segít, ha vannak tehetősebb emberek, akik adományok útján potlóják a hiányoknak – legalább – egy részét. A Szentlélek vezesse őket kegyelmével a hit-hírdetők támogatására.

Augusztusra

1.

Imádkozunk a törvényhozókért és a népek felől vezetőiért, legyenek tudatában: Isten az induló emberi élet kizárólagos ura.

(Folytatás a 2. oldalon)

FRANK MIKLÓS

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

Áldás és átok

Ismerősökkel beszélgetve merült fel a kérdés: **Mi az ÁLDÁS, mi az ÁTOK? Van-e valami jelentőségük? Van-e hatásuk az ember életére? Nem lenne-e itt az ideje, hogy az Egyház, elérkezve a harmadik évezredbe, végre elhatárolja magát az e féle hiedelmekről és az egész kérdés-komplexumot oda száműzze, ahova tartozik: a babona világába?**

Miklós atya válasza:

A feltett kérdések kétségkívül a valódi életnek olyan területét érintik, amely a szédületes tempójú természet-tudományos és technológiai fejlődés láttán megkérdőjelezhetőnek tűnik. Ha a feltett kérdésekre a mai ember számára kielégítő választ akarunk adni, akkor legalábbis tisztában kell lennünk azzal, hogy az Egyház mit ért áldáson és mit átkon. Mert, hogy a két fogalmat gyökeresen külön kell választani nemcsak értelmét tekintve, hanem aszerint is, van-e szerepük az Egyház és ezen belül a keresztény ember életében, nem vitás.

Áldás mint vallástörténeti jelenség:

Ha az áldást, mint vallástörténeti jelenséget vizsgáljuk, azt találjuk, hogy az valamilyen formában minden vallásban, még a legprimitívebbekben is, előfordul. Benne kifejezésre jut az ember alapvető hite, hogy az istenség minden jónak forrása és hatalma van arra, hogy az embert részesítse mindabban, amire szüksége van. Az ember ugyanakkor tisztában van vele, hogy az istenség szabadon dönt afelől, hogy kit, mikor és milyen javakban részesít, vagyis az istenség ezáltal kegyet gyakorol. Az ember ennél fogva igyekszik a felső hatalmakat a maga irányában barátságos magatartásra hangolni, kedvükben járni, egyrészt azért, hogy megteszi, amit ezek elvárnak tőle (megtartja a törvényeket, előírásokat), másrészt úgy, hogy megajándékozza őket valamivel, amiről úgy gondolja, hogy örömet szerez vele (áldozatbemutató, imádság). Ilyenkor bekapcsol olyan személyeket is, akikről úgy véli, hogy szorosabb viszonyban állnak a felsőbb hatalmakkal, befolyásolni tudják őket (varázslók, sámánok stb.) vagy olyan szertartásokhoz, mágikus formulákhoz fordul, amelyről úgy gondolja, hogy általuk mintegy kényszeríteni tudja őket a kért javak megadására, azaz, hogy áldásukban részesítsék. E ponton a vallás nem egyszerű árcsap a mágia, varázslat, babona területére, különösen akkor, amikor személyek közti áldásról, javak közvetítéséről, vagy éppen azok megakadályozásáról (átok) van szó. A fejlettebb Biblián kívüli vallások, (iszlám, távolkeleti vallások) is ismerik az áldás fogalmát, mint a látható világot a szellemhez kötő befolyást. Ennek egyik fajtája az un. konstitutív áldás, magyarul szentelésnek nevezhetnénk, amikor egy személyt vagy tárgyat kivonnak a hétköznapi használatból és az istenség szolgálatára rendelik.

Áldás a Szentírásban:

a) Az Ószövetségben Isten minden áldás forrása. Ő áldja meg teremtményeit, az ősatyákat (Ábrahám, Izsák, Jákob), családjukkal együtt azokat, akik

az Ő útján járnak, a választott népet. A pátriárkák Isten áldását tovább adják utódainak, az apák megáldják gyermekeiket, a papok, a király a népet. De az ember is áldja Istent jótéteményeiért, dicséri, magasztalja: „jót mond róla” – ezt fejezi ki a görögben használt „eulogein” szó és latin megfelelője a „benedicere” ige.

Az Ószövetségben se szeri se száma az ilyen Istent áldó szövegeknek – a 150 zsoltár végeredményben mind ilyen – amelyek a zsidóság és az Egyház is imaként használ.

b) Az Újszövetség többször tesz említést arról, hogy Jézus áldást ad: megáldja a gyermekeket, tanítványait, arra buzdítja őket, hogy áldják üldözőiket. Ő maga az utolsó vacsorán megáldja a kenyeret és a bort, mielőtt azt testvére és vérévé változtatva kiosztja apostolainak. Egyes újszövetségi helyek ebben az összefüggésben nem az „eulogein”, hanem az „eucharistein” – „hálát adni” igét használják, innen az „eucharistia” kifejezés, az Oltárszentelés megjelölésére. Jézusnak ezt az áldását már az ősegyház konstitutív áldásként fogta fel, amennyiben az így megáldott kenyeret és bort kivonta a hétköznapi használatból, megszentelte és általuk, bennük keresztáldozattal, azaz a Megváltást jelenlévővé tette („Ez az én testem, mely értetek adatik” – „Ez az én vérem, mely értetek kiontatik”).

Áldás az Egyházban:

A fentieknek megfelelően az Egyházban az áldás minden esetben imádság, amelyet szavakban megfogalmaz és rendszerint gesztussal – kereszt jelével, kézrátétellel – kísér. Az áldás szövegében az Egyház lelki vagy anyagi javakért könyörgő a megáldandó személyek számára, de minden esetben az illetők természetfeletti javát tartva szem előtt. Az áldások irányulhatnak tárgyakra is, azzal a kéréssel, hogy ezek használata a hívők lelki és világi boldogulását szolgálják. Ezért áldja meg az Egyház a házakat, lakásokat, járműveket, ételeket, még háziállatokat és növényeket is és természetesen kegytárgyakat, templomokat és azok felszerelését. Ez utóbbiak esetében ezek megszenteléséről, tehát konstitutív áldásáról van szó, hiszen ezek Isten tiszteletének szolgálatában állnak és profán célra nem használhatók.

Az Egyház liturgiájában számos áldásformulát használ. A legismertebbek: „Az Úr legyen veletek” – „Az Úr békéje legyen veletek mindenkor”. A szentmise áldással kezdődik és fejeződik be („Áldjon meg titeket a mindenható Isten...”). Ugyanez vonatkozik a többi szentség kiszolgáltatására is.

Az áldások általában az un. szentelvények körébe tartoznak. Ezek az egyházi Törvénykönyv 1166. kánonja értelmében „szent jelek”, amelyek bizonyos hasonlósággal a szentségekhez, „nemcsak jelzik a lelki hatást”, hanem az Egyház könyörgésének erejével azt meg is szerzik. A szentelvények előkészítik az embereket a szentségek sajátos hatóerejének befogadására: egyúttal megszentelik az élet különféle megnyilvánulásait! (Vö. A Katolikus Egyház Katekizmusa 1667).

Szentelvény pl. a szentelt víz és a vele való meghintés, mely a kereszt-

segre ill. a bűnbocsánat szentségére emlékeztet. A temetési szertartás, melynek során az Egyház imájával kíséri az örökkévalóságba és emlékezteti a hátramaradottakat életük végső céljára. De szentelvény a sokat vitatott exorcizmus (ördögűzés) is, amely nem más, mint a Miatyánk utolsó kérésének „de szabadíts meg a gonosztól” alkalmazása, a hivatalos Egyház imája keretében, bizonyos konkrét és nagy körültekintéssel meghatározott esetekben, egy a püspök által kijelölt pap részéről.

És az átok?

Röviden erre a kérdésre is ki kell térnünk, bár a biblikus kinyilatkoztatás alapján álló vallásokban (zsidóság, kereszténység) az átkoknak nincs alapvető szerepe. A pogány vallásokban és egyes babonás, mágikus elemekre építő szektás csoportokban (pl. voo-doo) az átok mágikus cselekvés, melynek célja, hogy ártsen az ellenségnek.

Az Ószövetségben fellelhető átkok bele vannak állítva Isten rendjébe: az általa kimondott átkok (pl. a paradicsomi kígyó esetében) alapján büntetést jeleznek: ha ember mond ki átkot, az mindig az Istentől való függésben jelenik meg, mert csak neki van hatalma, hogy végrehajtsa, megváltoztassa, visszavonja (pl.109. zsoltár), tulajdonképpen kérések az ellenség, amely egyben Isten ellensége is, megbüntetésére, de megértésükkel nem szabad figyelmen kívül hagyni a keleti nyelvezet képeket, jelképeket használó sajátosságát.

Az Újszövetségben az átok a fenti értelemben messzemenően megszűnt. A kereszténység kezdettől fogva mindenféle átkot, átkozódást megtiltott („Áldjátok átkozóitokat...” Lk. 6. 28) a „kiátkozás” szó nem átkot, hanem „kiközösítés”-t jelent. Ma a hívő ember tudja, hogy az ellene esetlegesen kimondott átkoknak semmiféle következménye nincs és nem is lehet: a szeretet Istenével szemben, aki atyánk és gondunkat viseli, semmilyen titkos, sötét erőnek nincs hatása.

Időszerűek-e még az áldások?

A fentiek alapján, remélem, világos, hogy semmilyen szentelvény, semmilyen áldás esetében sem lehet szó valamiféle mágikus, babonás hókuszpókuszlól. Akkor is, ha a kívülálló bizonyos szertartásokkal, gesztusokkal szemben értetlen marad, ez nem vonja le semmit abból, hogy minden esetben az Egyháznak, mint a hívek közösségének hivatalos imáját jelzik, amely, mivel a benne élő Jézus Krisztus imájával egyesül, semmiképp sem hiábavaló. Más kérdés, hogy nem kellene-e egyes áldás szövegeket a mai ember nyelvére átültetni, egyes nehezen érthető szertartásokat megszüntetni, vagy idősebbé tenni. Ilyen irányban történet már lépések. Észrevehető az a törekvés is, hogy bizonyos áldásokat világias végezzenek, főleg a családon belüli és a hétköznapi élet egyes momentumai kapcsán. De egyre gyakrabban kapnak hivatalos megbízást is szentelvényekre, például temetésre.

A legfontosabb és legcsodálatosabb az, hogy hogyan fogja át az Egyház áldásaival az ember életének minden mozzanatát, hogyan kapcsolja be annak a világnak áramkörébe, amelyben léte egykor kiteljesedik. Persze lehet, hogy a szekularizált társadalom, „a vallás magánügy” című dogma apostolai, az

IMASZÁNDÉKOK

Augusztusra

Folytatás

Amióta ember él a földön, igyekszik uralni a helyzetet, meghatározni a teendőket a maga és környezete számára. Amíg e törekvés a helyzet és körülmények adta következmény – ő a megfelelő ember a család, törzs, nép, nemzet vezetésére és védelmezésére – odáig ez jó értelemben vett, felelősségudatból vezettet vezéri szerep, aki a reá bízottakat vezet, irányítja, elhatározza, szab s egyben uralkodik és tilalmakat szab s egyben uralkodik a népe fölött. Eddig rendben lenne a dolog.

Helytelen lesz az irány, ha egy vezető-uralkodó ott szeretne előírásokat szabni, ahol arra nem jogosult. Ha ellenfeleit likvidálhatja vagy maga segít az öldöklésben – az élet feletti jogot akarja gyakorolni. Miután ezt a jogot senki emberfia nem kapja meg, bitorolni akarja. Mindegy, hogy népiirtásról van szó vagy egyesekről.

Olyan irányba is megy korunkban a dolog, hogy a magzatot, ha nem illik az egyéni tervekbe, el kell, illetve el lehessen vetelni, megengedetten. Itt ugyanúgy bitorolni akarja az ember az élet feletti jogot. Erre megfogalmaztak egy mondatot, ami első hallásra tökéletesen igaznak és helyesnek tűnik: „Az én hasam az anyém, azt teszek vele, amit akarok”. Ha a dolgok mögé nézünk, kiderül, semmi sem igaz ebből. Az ember testét is – lelkelével együtt – ajándékba kapta és feladatként. Ez alól nem kivétel a hasa sem, azt is ajándékba kapta feladatként. Elétiét is ajándékba kapta, ezzel kell élnie és boldogulnia jó és rossz tulajdonságaival, gyengeségeivel és előnyös tulajdonságaival együtt, kell értéket megvalósítania, ez ad értelmet létünknek. Egyben Isten jogát, aki az élet feletlen ura, kell elismerni.

A törvényhozóknak és a népek vezetőinek olyan törvényeket kell(ene) hozniuk, amelyek Isten uralmát elismerik az élet fölött és ezt kifejezésre juttatják a törvényekben. Különböző részben felelősek azokért a kivégzettekért és elvetéltekért, akik az ő törvényekre hivatkozva, megengedtem tekintik az élet fölötti döntés jogát, pedig az egyesgyedűlt Istent illeti meg. Törvények által fedezett bűnök nem szűnnek meg a törvény beiktatása által. A felelősséget viselniük kell a törvényhozóknak-vezetőknek akkor is, ha a ténny nem tartják valóságnak, fennállónak. Nem ők döntik el, Istennek mi a joga.

2.

A kínai keresztényekért, hogy – a nagy kínai hagyományok nyomdokain – járja át az Egyházat a szemlélődő élet mely evangéliumi lelkesége.

Minden természeti vallás megvalósít valamit Isten teljességéből, szeretetéből, szentségéből, lényegéből – a népesség helyi adottságai szerint. Kínai hagyományok nagyra értékelik a szemlélődést, amelyben a földi dolgok és problémák kicsívő zsongorodnak és Isten végtelenül nagy „Leke” szíjébe vlik. Relatívív zsongorodik a miálandó, abszolútív magasodik a maradandó.

Vallásunkban „gyengélkedik” a szemlélődés beágyazottsága, gyakran csupán az számít, mit és mennyit teszünk, szerzünk, építünk, kommunikálunk, beszélünk... Mindennek megvan a helye és értelme. Elmélyülés nélkül – a szemlélődés által – sok tett nem ér többet az akcionizmusnál. Imádkozunk a helyes sorrendért: Isten és az Ő szemlése legyen az első helyen.

Fejős Ottó

ilyesmit nem nézik jó szemmel. De legalább mi, hívő keresztények ne hátráljunk meg, ne hagyjuk kiszorítani a Jóistent a mindennapi életünkben. A lelki és emberi elkorcsosulást akkor már nincs ami megállítsa. ■

Köszönjük, ha megújítja az Életünk előfizetését!

Hol vagy István király?

Vezércikkünk folytatása

A vadságot csak szépség győzheti le, a természetet csak a kegyelem képes megváltoztatni. Mindezek ismeretében, tudván, hogy ki volt István király, feltehetjük a kérdést...

2. Hol vagy István király? Hol a keresztény megoldás? Mit tegyünk?

a.) A magyar jövőhöz a kulcs nem az égből rejlik, persze nem is Brüsszelben, vagy a pesti parlamentben. Szent Pál a rómaiakat emlékezteti a régi tanításra: „közel van hozzátok az ige, ajkodon és szívedben van” (Róm. 10,8). Ilyen egyszerű. Ahol szeretet és jószág, ott van Istenünk, s vele a béke, az öröm és az élet.

A mai ünnepeken nem elég a múltban barangolni, s a jövőről álmódzni. A jelent kell jól csinálnunk. Sokszor csodálom a nagy református pedagógusnak, Karácsony Sándornak optimizmusát. Kimutatta az úgynevezett magyar bűnökről, hogy azok magyar sajátságok. A széthúzás, a szalmaláng, a patópálkodás és a többi, ázsiai múltunk értékes öröksége. Szerinte ezek a határtalan pusztákon kifejlesztett harci taktikákból származnak, bölcsességet, ügyességet takarnak. Lehet, hogy igaza van a tudós professzornak, én azonban inkább azt mondom, a keresztény hit meg kifejezetten kéri, tegyük félre, legalább egy emberöltőre ezt a harmodort. Kritizálni, ítélkezni természetesen kell, de nem egymást, csakis a tetteket, az elveket. A reklámoktól piszkított, hamiságoktól zavgyált világunkban csak így igazodunk el. Viszont van határa ennek is. Bolygónk nemcsak szeméttelrakódó. A politikai pártok jó részében karizmák sorjázanak. A legtöbbjének valami részletben igaza van. Nem volna szabad kizárólag „profil tisztítással”, a másik leleplezésével foglalkoznunk. Akit a Szentlélek szállt meg, az nem „divergál”, hanem minden erejével „konvergál”, összegyűjt, megbecsül. El kellene kezdeni az aranyosást, a szemcsék, a morzsák megbecsülését. A biblia tanít rá. Jézus szemében fontos volt az „I” betű, a vesszőcske is, szerinte még a farizeusoktól, az írástudóktól is tanulhatunk... (Mt 23,3), ha azok Mózes tanító-székeiben ülnek.

Óriási tehetség rejlik a magyar természetben. Kimutatták, hogy a dán királyfinak, Hamletnek tragédiájában, amit Shakespeare tízezer szóval írt meg, azt Arany János harminczerezzel fordította. Létszámunkhoz, körülményeinkhez képest, mennyi a tudásunk, bajnokunk, mi mindent kibírtunk eddig, s mégsem megyünk semmire. Nem azért, mintha a budapesti orvos szerinti „genetikai hiba” lenne a fajban. Beleborzongtam ebbe a badarságba, amikor először hallottam egyik vasárnap reggel a Kossuth Rádióban ... Mégha igaz lenne, se szabadna ezt kifecsegni. A beteg feladná a harcot, hiszen a doktor úr is megmondta, – átok ül rajtunk, s a politikai következmények beláthatatlanok lennének. A kényes Nyugat, amely teljes erejével védekezett például a kerget-marha kórral szemben, azonnal kitaláná a magyarokat a strandokról, nyilvános helyekről, újra épülne a vasfüggöny, hiszen a genetikai hibától mindenki óvakodna. Nem öröklési hibáról van szó, hanem az az igazság, neveletlenek vagyunk. Nekünk ezer év meg se kottyant a kereszténységéből.

A jelent kell jól csinálnunk, közel van a megoldás!

b.) A magyar ember büszke, érzékeny, érzelmes. Petőfi így írja:

„Magyar vagyok. Természetem komoly,
Mint hegedűnk első hangjai,
Mint hegedűnk első hangjai,
Ajkamra fel-felröppen a mosoly,
De nevetésem ritkán hallani.
Ha az öröm legjobban festi képem:
Magas kedvemben sírva fakadok,
De arcom víg a bánat idejében,
Mert nem akarom, hogy sajnáljatok.”

A mi fajtánknak létfontosságú a jó szó, az együttérzés. Biztassuk egymást, mi valahányan, bizonyos értelemben, ahogy Móricz írta, nem élhetünk muzsikaszó nélkül. Közülünk a leghasznosabbak a mókamesterek. Az emberiség legnagyobbjai a szentek, a művészek és a humoristák. Ők látnak át e világon és láttatnak egy különbet...

Nincs több időnk kalandozni, kurukodni. Otthon, Somogyországban egy átlag településen háromszor nagyobb a temető, mint a lakott hely. Újboldöntünk kell Isten mellett.

Istvánnak ez sikerült. Elvontunk utána kétszáz évig. Emelejtjük máig az ország-felajánlását, csak azt feledjük, hogy az olyan, mint a misézó pap felajánlási gesztusa. Állandóan ismétlődő! IV. Bélának újból sikerült a sírból felhozni nemzetét. 1239-ben azt írta a pápának, szívesen válik áldozattá a hitért. Utánozzhatnánk, de előre tudnunk kell, nem lenne elegendő, magyarosan, egy lendülettel az életünket odaadni. Azt az életet, odaadottá is kell alakítani. Az pedig szüntelen helytállást, finom, hűségesség jelképeket jelent.

c.) A budapesti regnumi közösség egyik legendás vezetője, Emődi atya mondogatta a vészterhes időkben: nekünk annyi a munkánk, hogy nem érünk rá védekezni, de még vitakozni sem.

El kell kezdenünk önmagunk és közösségünk rekonstrukcióját. Jelentem örömmel, hogy az elmúlt évtizedekben ez már sokaknak sikerült. A 70-es évektől országos lázzá, mozgalommá fejlődött a rendszeres és alapos, bennlakásos lelkipályozás. Eleinte kinn a hegyekben, elhagyatott kunyhókban, alföldi tanyákon, majd üres plébániákon, ma már sportsarnokokban sőt külön céla épített új házakban. Csapatostól mennek fiataljaink a lengyel, francia, olasz zarándoklatokra, szívesen virrasztanak, saját szentírásuk van, amit naponta olvasnak... Lassan, de emelkedik a papi hivatások száma. Ezer jel mutatja, hogy az elvetett mag tényleg csírázik, szárba szökken (Mk 4,27). Szent István idejében 10 falu épített egy templomot, ma a KALÁSZ mozgalom jelszavát sokan váltják valóra. 10 falu épít egy közösséget. Az új közösségek – úgy tűnik – rájöttek a túlélés titkára: előbb lenni kell, aztán tenni. Ez áll a belső életre és a külső aktivitásra, de érvényes más módon is. Előbb keletkeznek a tiszta szerelmek, a maradandó, egészséges házasságok, s abból az ismét több gyerek, s csak a második fázisban indulnak az új egyházi hivatások.

Testvéreim, napszállta előtt sosincs késő. Jézus példájában Isten országa hasonlít a kovászhoz... (Mt 13,33). Ezzel kezdődik a tészta készítés, majd a kenyérsütés. A szakemberek szerint a várható végtérmeink mindössze 0,25

AACHEN ÉS A MAGYAROK

Ez az óarany tarsoly az aacheni dóm kincstárában lelhető meg. Pár év múlva 650 esztendeje, hogy egy cisztercita magyar pap, Henrik pilisi apát hozta ki

Ebben a tarsolyban kerültek Sz. István csontjai Aachenbe

Magyarországról Nagy Lajos király megbízásából. A tarsolyt az aacheni dómba kellett hoznia István első magyar király csontjai örök megőrzésére.

Aachen valaha Nagy Károly császár Európa-birodalmának fővárosa volt, francia nevén: Aix la Chapelle. A dóm ahová a magyar pap a szent csontokat hozta, egy elszüllyedt messzi Európa főtemploma volt, – a császár építette egykor, nehéz, az örökkévalóságnak szánt kőbaltívvekből: sötét, súlyos, különös fenség a dóm szíve, ezerháromszáz

Szent István barokk szobra a magyar kápolnában

Szamosi József helyszíni tollrajza (1951 aug. 20)

éves. III. Leó pápa jött ide, és szentelte fel. A nyugati ércapu ma is a régi, eredeti, érintetlen sok más részlet mellett, pedig az 1945-ös harc ott dühöngött a kapu előtt. A sors megkegyelmezett a Dómnak, mely Európa szimbóluma.

Hogy lehet az, hogy a magyar király hamvai idekerültek? Az arany tarsolyba s a csodálatosan szép ereklyetartóba, mely lenn hallgat a kincstár üvegszekrényében?

Aachen = Aix la Chapelle a legmesszebb nyugati zarándokhelye volt a

%-a elegendő mennyiség az induláshoz. A magyar történelem folyamán, akárhányszor is fogyatkoztunk, akármilyen vész is leselkedett ránk, ennyien azért mindig voltunk. Most is vagyunk. Csak az a kérdés, hol vagyunk. Nem István királyt kell keresnünk, ő jó helyen van. Ő keres minket: ah hol vagytok magyarok... titeket István kíván! Ne bújunk palástja mögé. Kezdjük el újból, amit ő kezdett, hogy ma is élünkre állhasson.

A bajorországi Scheyernben az 1997-es Szent István ünnepeken elhangzott szentbeszéd. Nyomatásban itt jelenik meg először.

középkori magyarságnak. Nagy Lajos király Európa dómjának ősi testéhez egy Magyar Kápolnát építtetett. Olyan ez ott valóban mint régi eresz alatt egy tapasztott madárfészek. Megvan ma is, *Ungarische Kapelle* a neve.

A kápolnának valaha két magyar káplánja volt. Ők fogadták s gondozták a Kárpátok alól, a Dunától jövő zarándokokat, – a kolostorok vendégszobáiban szálltak meg ezek, a városi levéltárban ma is meglehető a vendégeknyvbelen feljegyzett magyar nevek nagy sora.

A török idő alatt a zarándoklatok megszűntek, de a kápolna-felszerelések s liturgikus tárgyak: két aranyozott ezüstkehely, két-két ezüst ámpolna és gyertyatartó, mindegyiken Nagy Lajos címeivel, megmaradtak. Ugyancsak megvan a három fogadalmi kép: Mária megkoronázása és a két Madonna-kép, mindegyik keretén felváltva látható a magyar, az anjoui és a lengyel címer. A bizonyosan budai műhelyből kikerült ötvösművű keretek a középkori magyar ötvösművészet remekei. Nekünk legerőteljesebb és legbecsebb mégis a Nagy Lajos adományozta három ereklyetartó, közülük a kettőskeresztes csúcsíves tartóban – erre a művészettörténészek nem figyeltek – a középkori szalag felírása szerint: „De costas S. Steph. Hung. Regis I. Mi” első királyunk csontjai pihennek.

Az aacheni székesegyház mindig megüli augusztus 20-án Szent István király ünnepét, akkor is, amikor nincsenek ott magyarok és a szent ereklyéket is ünnepélyesen kiteszik.

Az eredeti gótikus kápolna a századok során sokat szenvedett, jó 400 évvel később az eredeti alapokon, de barokkos stílusban építették újjá és 1764-ben szentelték fel. A bejárati kapu fölött a koronás magyar címer, a kápolna oltára fölött a Szent István rend keresztje látható.

Szamosi József

Szobor II. Szilveszter pápáról

Május 4-én avatták fel Varga Imre Kossuth-díjas szobrászművész II. Szilveszter pápáról készített szobrát a Budapesti-Kelenföldi Szent Gellért plébánián. Napjainkban, amikor egyre többet beszélünk az egységes Európáról, különösen időszerű a Szent István királyunknak koronát küldő II. Szilveszter (Aurillac Gerbert) életművének vizsgálata: a szó mai értelemben is igazi európai volt, sokoldalú, művelt tudós, filozófus, politikus, királyok tanítója és tanácsadója. Sokat utazott és tanult, majd maga is tanított. Hatása szinte felmérhetetlen: ő hozta az arab számokat Európába, megalkotta az első hidraulikus orgonát, csillagásztként modellezte a Naprendszer, szorgalmazta az egyenlő jogú európai királyságok szövetségét. Mindössze négy esztendeig volt pápa (999–1003), de ezen idő alatt megszilárdította a nyugati kereszténységet Közép-Kelet-Európában. A nagy pápa életét megismerve formálódott a gondolat 1997-ben: Magyarország ezeréves európaiságát egy új *Európai Kulturális Út* létrehozásával, a francia Gerbert Nemzeti Program európaivá fejlesztésével. Szilveszter pápa és a korabeli francia-magyar és európai kapcsolatok bemutatásával és újraélesztésével lehetséges a legkönnyebben láttatni. Ennek jegyében került sor Esztergomban 2000 szeptember 14-17. között „Szilveszter útja – Európa útja” címmel egy nemzetközi konferenciára. MK

Madridi levél

BOTRÁNY

Akik szívünkön viseljük a tengerentúli missziók sorsát, bizonyára megdöbbenve vettük tudomásul az észak-amerikai National Catholic Reporter tudósításán alapuló sajtóhíreket a papok és fiatal apácák, novíciák viszonyáról, az előbbieket visszaéléséről, a fogamzásgátló tabletták használatáról, sőt az abortuszokról. S az sem vigasztalt különösen, hogy mindez nem újdonság: a Nemzetközi Karitásznál működő Maura O'Donohue már 1995-ben jelentést készített a Vatikánnak, ha nem is verték dobra. S a lelvirónak eszébe is jutott egy s más. Valamikor régen olvasta, hogy egy afrikai faluban meg akarták lenni az újonnan érkezett hittérítő, meg akartak győződni róla, hogy valóban férfit, mert semmi érdeklődést nem mutatott a női nem iránt. A pápa egyik első afrikai útja során pedig egy néger püspök büszkén mutatta be gyermekeit a szentatyának s kérte számukra áldását.

A beszámoló és a rá alapuló híreket követően több jelentés és nyilatkozat tisztázott egyet-mást. Az eredeti beszámoló például nem beszélt misszionáriusokról, illetve csak adatközlőként említette őket. Elsősorban néger világi papokról volt szó afrikai országokban, bár elvéve másutt is előfordultak hasonló esetek. Egy népes afrikai apácaközösség 29 tagja esett teherbe. A főnöknőt leváltották. A 80-as évek óta több országban az apácák nem hajlandók autón pappal egyedül útra kelni, mert félnek a visszaéléstől. Sok helyen egyházmegyei papok „ellenszolgáltatást” kérnek fiatal lányoktól a rendbelépéshez szükséges bizonyítványokért, illetve apácáktól a közösség anyagi támogatásáért.

Spanyol papok, akik hosszabb-rövidebb ideig misszióban működtek, megkísérelték, hogy mindegyik valamilyen magyarázatot adjanak. Az első s talán legfontosabb az, hogy az afrikai kultúrák, világszemléletek nem értékelik a papi nőtlenséget s általában az önmegtartóztatást, viszont annál inkább az utódokat. Az új ismerősnek nem a családi állapota iránt érdeklődnek, hanem azt kérdezik, hány gyermeke van. A nőnek alantas, szolgáló a jellege; a férfi felsőbbrendű, akit elutasítani nem lehet, még kevésbé, ha papi tekintélye van. Fontos szerepet játszik azonban egy gyakorlati megfontolás: apácáknál, novíciáknál nem fenyeget a féltelmetes betegség, az AIDS veszélye.

Az elmondottak részben ellentmondanak egymásnak: a gyermekek értékelése és a fogamzásgátlás, sőt abortusz. A valóság azonban bonyolult, íme ezek „a nyugati kultúra” elemei.

A spanyolok azt szokták mondani, hogy „vannak bölcsői az Egyháznak”. Az évek múlása is bizonyítja, hogy a problémákra orvosságot találni nem könnyű. Úgy tűnik néha, mintha különböző világokban élnénk. Bizonyíték rá Emmanuel Milingo volt lusakai érsek esete is: 71 éves korában házasságot kötött a Moon szektá szertartása szerint...

Sokan persze felhasználták az alkalmat a papi nőtlenség, a cölibátus bírálatára, vagy arra, hogy általában bírálják az Egyház „merevségét”. Minden esetre a probléma való, akár botrányról is lehet beszélni. Bízunk benne, hogy ezúttal is lesznek az Egyháznak „bölcsői”.

Rónai Zoltán

A névvel aláírt cikkek tartalma nem mindig egyezik a szerkesztőség véleményével.

DR. MEHRLE TAMÁS OP:

A „HIT ÉS ÉSZ KAPCSOLATA”

II. János Pál enciklikája

Befejezés

II. János Pál pápa nemrég jelenlegi kóriratában, több mint száz évvel XIII. Leó „Aeterni Patris” kezdetű enciklikája megjelenése után, szükségesnek érezte, hogy a hit és igazság mélyebb taglalását tervbe vegye. Érthető módon enciklikája folyamán arra a kérdésre igyekezett válaszolni, hogy mi haszna van a filozófiának és a teológiának kölcsönös együttműködésükből? A Befejezésben is röviden erre a kérdésre ad választ.

Újból kiemeli, hogy a teológiának és a filozófiának egyaránt kárára van, ha egymástól teljesen elválik. A teológiának szüksége van a hitigazságok elmélyítésében a filozófiára és a filozófia, hála a teológiával való kapcsolatának, kiegészítést kap tőle, hogy megnyíljon a kinyilatkoztatásban elének taruló radikális újdonságra és a teológiával mintegy együtt gondolkodva maga is gazdagodik. Nem anyagi előnyökre kell gondolnunk, mert a hit az értelem aktusa és az értelem szellemi képesség, tehát közvetlenül anyagiakban nem tesz gazdaggá bennünket. De a pápa joggal utal arra a tényre, hogy a nyugati világban nagy szellemi gazdagodás származott a kettő találkozásából, ami a természet-tudományokra is kihatással volt, és ennek következtében népek és országok fellendülését és jólétét is előidézte.

A pápa mint hívó beszél és mint hívó ítéli meg a világot. Mint hívó tudja, hogy Isten, aki egyben minden természetes igazságnak is a forrása, nyilatkozta ki magát nekünk és hogy ezért a természetfeletti és természetes igazság közt ellentmondás nem lehetséges. Vannak ugyan akik a pápát azzal vádolják, hogy körlevelében nem mindig következetes. Egyrészt hangoztatja a hit és az ész, a teológia és a filozófia autonómiáját, másrészt elvárja, hogy a filozófus, még ha nem is hisz, a hithez igazodjék. Néha azt kívánja, hogy együttgondolkodjék a hívővel, de hogyan gondolkodjék vele együtt, ha eleve nem hiszi, amit a hívő hisz?

Ezek az alaptalan vádak részben abból erednek, hogy manapság egy bizonyos Szentszék elleni ellenszenv divatos. A pápa bármit mond vagy ír, biztosan a katolikusok körében is egyesek támadni fogják. Másrészt az alaptalan szemrehányás önmét származik, hogy az illetők nem veszik a fáradságot, hogy a pápa kijelentéseit logikus elemizzék. Ha a pápa körlevelét figyelmen kívül hagyjuk és filozófiai magyarázatokat megfontoljuk, akkor lehetetlen észre nem vennünk, hogy bármennyire is hirdeti a hit és értelem, a teológia és filozófia kapcsolatának az előnyét, egyáltalán nem kényszerít senkit sem a hitre, nem mondja, hogy az Egyházhoz csatlakoznia kell. Ezt már csak azért sem teheti, mert az Egyháznak mindenkor tanítása szerint az ember a hit aktusában szabad és semmiféle magyarázattal, okoskodással senki sem kényszeríthető a hitre. Hallom az ellentétést: No de a pápa nem kívánja, hogy lehetőleg mindenki, a filozófus is, megtérjen a krisztusi hitre? Pedig, igenis ezt kívánja és ezért imádkozik is. Ha nem kívánna ezt, akkor maga nem lenne igaz keresztény és súlyosan vétkezne.

De mindebben még sincsen semmi ellentmondás. Próbáljunk egy pillanatra a pápa lelke mélyébe tekinteni. Mint keresztény hívő, mint teológus, mint pápa, aki az egész katolikus egyház feje, hisz

az egyház évezredes tanításában, hiszi a Credot, hisz Istenben, Krisztus megváltásában, az örök életben, tudja, hogy ő mint Szent Péter utódja Krisztus, egyházáért felelős. Szívvel-leléssel igyekszik, minden emberi hibái ellenére, hivatása szerint élni. Tudja, hogy Istenlét papi hivatást kapott, hogy tehát kötelessége Jézus parancsának megfelelően az embereket az evangélium útjára vezetni, mindent megtesz tehát, hogy szabadon ők is hívőké legyenek és üdvözülhessenek. Ezt tette papi életében, ezt folytatja legmagasabb pápai tisztségében is. Nagy tudással és élettapasztalattal rendelkezik, a történelemből tudja, hogy a keresztény hit követése senkinek sem árt, de mindenki lelki és emberi hasznot meríthet belőle. Persze, hogy mindent megtesz, hogy az egyház a krisztusi igazság vonalán maradjon, hogy teológiájában is az igazi filozófiát használják, mely nem mond ellene egyetlen egy hitigazságnak sem. Tudván, hogy senkit sem szabad a hitre kényszeríteni a nem-hívőnek azt fogja mondani: Te szabad vagy, igyekezzél az emberileg felismerhető igazság útján maradni.

De én hívő ember lévén, csak arra kérlek, hallgassál meg, hátha úgy talárod, hogy az én hitem megfélel a Te igényeidnek, hogy nem mond ellen filozófiai tudásodnak, sőt talán lelked természetes titkos vágyainak is még jobban megfelelné. Ne legyél megfontolatlanul keresztény, kövesd szabad lelkiismereted szavát, talán egy szép napon Isten megérteti veled, hogy a krisztusi igazság az egyedüli felszabadító és boldogító igazság! Akkor majd cselekedjél lelkiismereted szava szerint. Nem leszel emiatt boldogtalan, inkább, merem ígérni, boldogabb leszel, mint amikor még nem hittél. Ha a pápa így gondolkodik, érez, cselekszik, talán kényszerít valakit a hitre? Aligha, inkább meg kell csodálni nyíltságát és bátorságát.

Körlevele utolsó bekezdésében a pápa még valamit elárul a hitéből, azt, hogy Mária hűség fiainak, tisztelőjének tudja magát. Mária örök példaképe azoknak, akik életüket az igazság keresésére szentelik. Ahogy Mária arra volt hivatva, hogy benne az isteni Ige megtestesüljön, úgy a teológusnak is a feladata, hogy észmunkájával lehetővé tegye, hogy az isteni Ige lelkében termékeny talajra találjon! E pontban is hivatkozhat II. János Pál pápa a keresztény hagyományra. A keresztény ókor szerzetesei meg voltak győződve, hogy Máriaiban kell filozofálniok! „Philosophari in Maria!”- mondták.

Vége

Eső előtt

Sötétíték a hegy, Térdre hull a hegy,
sötézőld a sík, leborul a sík,
homályos az ég, az egész határ
nem soká esik. most imádkozik.

Térdre hull a hegy,
leborul a sík
és az arcokra az
első csepp esik.

Erdélyi József
(1897–1978)

Londoni levél

MEGSZÁMLÁLTATTUNK

A tízévenkénti népszámlálást az idei tavaszon Nagy-Britanniában is elvégezték, kézbesítették a nagy sárnya borítékot, amelyekben többszáznyi kérdéssel lapultak az ívek. A brit parlament elé terjesztett javaslatot némi vita után megszüavazták a képviselők, és így külön rendelet határozott arról, hogy az ország népe, – a felmérések történetében először – válaszolja meg azt is (nem kötelezően), hogy milyen vallású. Ha egyáltalán tartozik valamelyik felekezethez. A kérdéses felvele kipálhattuk a „keresztény” rubrikát, s ha óhajtottunk részletekbe bocsátkozni, ezt írásban toldhattuk meg azzal, hogy „katolikus”. A brit statisztikusok tulajdonképpen arra kíváncsiak, mennyire hódít tért a szigetországban az iszlám. Ugyanis az észak-angol iparközpontok és London elővárosaiiban van már néhány olyan elemi iskola, ahol a harmadik fős osztályban magában üldögél egy-egy fehér gyerek, a többiek mind pakisztáni bevándoroltak cseméit.

Bizonyára milliók írták a kérdőívre vallásukat, de ez nem feltétlenül jelenti, hogy hűek az egyházukhoz. Új jelenség ez Európában, azon a földrészen, ahol a világméretben legnépesebb felekezet, a katolikuság központja van, s amely szülőhelye a legfőbb protestáns egyházaknak. Nagy-Britanniában a lakosságnak csak kevesebb, mint 10%-a megy el legalább havonta egyszer a templomba. Ki hinné, hogy Skandináviában még 3%-a sem. Afrika és Latin-Amerika volt gyarmatbirodalmi országaiiban fordított a helyzet, ott egyre több keresztény tölti meg vasárnap és a vallási ünnepeken a templomokat. Afrikában becslés szerint 1988-ban 106 millió katolikus volt, 1991-ben már 117 millió. Latin-Amerika katolikus hívőinek a száma 1988-ban 378 millió volt, 1999-ben 454 millió.

A nyugat-európai országok magyar felekezeti közösségei persze különböznek az átlagtól, ezekben a hívők nem csak Istent keresik, hanem az anyanyelvén való közös imádkozás és áhitat alkalmait is, améhez hozzájárul egy kis társadalmi élet. Például itt Londonban, a Mindszenty Házban, mise után együtt marad a templomba jöttek nagy része, teázásra, beszélgetésre. (Az asszonyok még tudnak jó törpörtlyűs pogácsát sütni). A reformátusok a fiataloságot csábítják ping-pong lehetőséggel, hiszen Londonban és környékén ezer száma (!) dolgoznak angol szóra jött magyar háztartási kisegítők. Mivel Nagy-Britanniában a katolikus kisebbségi vallás, a magyar katolikus hívők ott is önazonosságukat keresve járnak rendszeresen misére, ahol nincs magyar pap és templom.

A statisztikai felmérések ugyanakkor azt mutatják, hogy az európai lakosság körében sokkalta nagyobb az Isten-hívők, mint a rendszeres templomba járók száma. S a katolikusok javarésze azért Hűsvétort meg Karácsonykor elmegy a szentmisére. A megkérdezettek mintegy fele vallja magát Isten-hívőnek (az Egyesült Államokban 95%). Egy new yorki újságíró figyelte meg, hogy az amerikai elnök térszójából természetesen hangzik, ha úgy fejezi be a beszédét, hogy God bless America, azaz Isten áldd meg Amerikát, s ezen a hallgatóság nem talál semmi kivételt a látnak, de például a német kancellárnak már felvetnék, hogy miért zárja ezzel a szónoklatait. Isten fogalma egy nemzet tudatában különös, de nem megfoghatatlan dolog. Szerencsére magyar himnuszunk 1844 óta változatlanul úgy kezdődik, hogy Isten áldd meg a magyart.

Az mindenesetre jellemző tünet, hogy míg a templomba járók száma mellett a templomban esküvő házaspároké is csökken, temetéshez a legtöbb család egyházi szertartást választ.

Sárközi Máttyás

Az Európai Papi Konferencia

München - Schönstatt április 30-május 3

Április 30-án jöttek össze a magyar lelkesek Európa országaiból, hogy az ott élő magyar lelképásztori feladatokról megbeszéléseket tartsanak dr. Miklósházy Attila SJ vezetésével.

Május elsején szentmisével és a püspök úr irányító mutató szavaival, valamint dr. Németh László, olaszországi főlelkész elmélkedésével nyitottuk meg a megbeszéléseket.

Rendkívüli mély benyomást keltett dr. Tarjánai Zoltán liturgikus sorozata. Tüzzel-lélekkel átítatott előadását a harangok eredetének ismertetésével indította. Így tudtuk meg, hogy St. Gallenben ideje alatt kezdett a harangzás szokása terjedni. A legrégebb harang ma St. Gallenben található 615-ből. Am a harang mai napig kedvelt eszköz a kereszténységben. Szól és hív a harang az élet nagy állomásain... megérinti a szíveket...

Az előadások nyomán betekintést nyertünk a lelképásztori ellátottságról. Sokan, igen sokan meghaltak! Betegek is bőven vannak, ezért mind nagyobb teher nehezedik a megmaradt küzdőkre. A túlterhelés mindjobban érezhető. Utánpótlásra csak nagyon szerény mértékben számíthat a magyarság. Ez okból élni kell a mind több engedménnyel és azon kell fáradozni, hogy legyen alkalmas személy mindenütt, ahol szentmisét, liturgiát végez a pap. Gondoskodjanak a lelkesek olyan segítőkéről, akik alkalmasak helyettesítő feladatokra.

Az elmélkedésben arra is rámutatott kedves püspök atyánk, hogy a feltámadás után Jézus tanítványainak megjelenve utasították őket az Ő tanításának továbbadására...Ez a tanítás, az ígéretek és a mi feladatunk. Jézus megmutatta az utat. Megmutatja ma is! Hiszen megmondta: „En vagyok az út”.

Az evangélium hirdetésében, arra is hivatottak vagyunk, hogy az „új evangélicizáció” is vállaljuk, új utakat is találjunk! Az evangéliumot oda is vigyük, ahol nem hallottak róla. A mustármag törvénye ma is él és érvényes: nem lesz az rögtön hatalmas fává. Krisztus és az Egyház nevében beszéljünk mindig! Kövessük Jézus példáját: Nappal ígét hirdet, éjjel imádkozott.

Ami a magyarságunkat illeti a nyugati tengerben az az, hogy ha kell módszert változtatva is integrálódhatunk ugyan, de ne asszimilálódjunk. Tudnunk kell: A lelképásztori módszerek és eszközök használata más és más minden országban! Fontos, hogy őrizzük magyarságunkat! Ma, nyitottak a határok, a hivatalos ateista világ elbukott ugyan, ezért a mai nemzedéknél igény van a hitre. Ne vessze szemére senkinek a mai fiatal, hogy nem kapott elég lehetőséget, felvilágosítást megismerni azt a világot, amelyet az az idősebb generáció ismert.

„Magyar azonosságunkat arról ismerik meg, hogy igen erősen kötődik a Boldogságos Szűz Mária tiszteléséhez” – mondotta a befejező istentiszteleten Miklósházy atya. Amerre magyarokat találunk, ott jelen van a Szent Szűz tisztelése is.

Az is természetes, hogy Mindszenty hercegprímás egyéni, emberi, vallási magatartása, hősiesség helytállása és rendíthetetlen ragaszkodása eleven példaképként él népünk fiaiában. Ebben az évben van 30 éve annak, hogy a drága hazá földjét el kellett hagynia. A rövid Róma-i tartózkodás után Bécsbe távozott. Innen látogatta a világon szétszóródott magyarokat. Kért, intett, bátorított és erősített

Miklósházy püspök a gallok földjén

2001. május 18-23.

Négy év után újra Franciaországba látogatott Miklósházy Attila a nyugati szórvány – magyarok püspöke. Egyhetes lelképásztori körútján Molnár Ottó, pápai prelátus kísérte. Püspökünk Párizsban vendége volt Fasang Árpád UNESCO nagykövetnek és felkereste Monseigneur Jean-Michel di Falcot, a külföldiekért illetékes segédpüspököt, aki egyben a párizsi érsekség média felelőse. Megbeszélésükön szó volt a világon szétszóródott magyarok lelképásztori ellátottságáról,

Miklósházy püspök atyát, hogy hat, erre felkészült hívőnek szolgáltassa ki a bérmálás szentségét. Szentbeszédében a püspök hangsúlyozta, hogy a Szentlélek ajándék, amelyet a jelenlevők többsége már megkapott, hogy a Szentlélek mindig jelen van közöttünk és működik bennünk. A szentmise végén a bérmálkozók nevében Hatala Izabel mondott köszönetet. Püspök atyánkhoz szívhez szóló beszédet e szavakkal fejezte be: „Kedves Püspök Atya, amikor más szétszórtság-

A Párizsi Magyar Misszióban

Képünkön bérmálkozó fiatalok mögött Molnár Ottó főlelkész, Miklósházy püspök és Ruzsik Vilmos ny. főlelkész (félíg elakarva) látható

kiváltképpen a párizsi magyar misszió helyzetéről, a jövőre Torontóban sorra kerülő fiatalok világtalálkozójáról és a most Franciaországban „Magyart” jelszó alatt bemutatkozó magyar kulturális évről.

Ile-de-France magyarságával püspök atyánk május 20-án a vasárnapi szentmisén találkozott, amely párizsi tartózkodásának fénypontja volt. A szentmise kezdetén a hívek nevében, az egyháztanács elnöke, Léh Tibor köszöntötte főpásztorunkat, aláhúzáva, hogy a párizsi Magyar Katolikus Misszió minden tekintetben Franciaország legjelentősebb magyar közössége. Nyílt ház minden jákratárú ember számára. Az ünnepi hangulatot emelte a Máltai lovagok jelenléte, a zászlók sorfala és a koncebráló papság, közöttük Ruzsik Vilmos nyugalmazott főlelkész, Bózsóki Gerő ferences és Juhász Ferenc domonkos atyák. Az evangélium után Molnár Ottó plébános felkérte

hogy népünk fiai maradjanak meg a hitben, a magyar haza és nép szeretetében.

Miklósházy püspök atya kitért II. János Pál pápa a Dominus Iesus enciklikájára és idézte: Jézus Krisztus az Úr, az Egyetlen Üdvözítő, rajta kívül nincsen más. Erősítsük e hitünket. Ez a mi hitünk. Ehhez ragaszkodom és ezért hajlandó vagyok meghalni.

Jézus Krisztus meghívott minket. Barátai vagyunk! A boldogságos Szűz Mária adta Őt: Betlehemben szülte, majd elkísérte a keresztfaig, amelyen meghalt, de harmadnapra feltámadt!!!

E hitben megerősödve, ezekkel a gondolatokkal fejezte be munkáját a magyar papi konferencia.

A konferencia rendezéséért külön köszönet illeti, a München-i magyar félházat, Cserháti Ferenc plébánost, aki láthatatlan volt e konferencia létrehozásában.

Hegyi György, Bécs

ban élő magyar közösségeket látogat, gondoljon ránk, mi pedig imáinkal kísérjük Őt világhörülű útján, hogy jelmundatának megfelelően valamennyien, 'egy szív és egy lélek' lehessünk Krisztusban.”

Mint ahogy rendkívüli alkalmakkor lenni szokott, Misszióink most is kicsinek bizonyult. A kápolnában külön asztalokat kellett felállítani, hogy a büfé tehermentesüljön. A farszto program miatt püspök atyánk több meghívásnak nem tudott eleget tenni. Erejét és idejét a Lyon és Grenoble környéki magyarokkal is meg kívánta osztani, ahol Fülöp Gergely atya a dél franciaországi magyar Misszió vezetője jó házigazdaként fogadta Őt és a kíséretében levő Molnár Ottó főlelkész. Lyonban az ünnepi Szentmisén, a püspök atya előtt, saját és a jelenlevők nevében tett hitvallást Kollár Margit, aki elsőáldozóként égő gyertyával a kezében ez alkalommal vette magához először Jézus Szenttestét.

Délután Miklósházy püspök a grenoblei magyarokkal ünnepelte meg Urunk menybemenetelét. Itt is, mint az előző helyeken közvetlenül, mindenki számára érthetően prédikált hívő titkáról, a Szentlélek eljövételéről. A szentmise után családias légkörben, magyaros vendégszeretet mellett mindenkinek lehetősége nyílt Püspök atyával beszélgetni.

E lelképásztori látogatás a párizsi, lyoni és grenoblei magyarok számára meghatározó és lélekelő esemény volt. Éreztük, hogy püspökünk szívesen jött közénk, ismeri nehézségeinket, osztozik örömeinkben, bánatunkban. Mind a három helyen a Himnusz éneklése előtt tolmácsolta II. János Pál hozzánk intézett üzenetét és pápai áldásban részesített bennünket.

Kecsmárné, Csernoch Ilona
(lélekési munkatárs)

Szégyenletes törvények

Az elmúlt hónapok során nyilvánosságra kerültek az európai értékek tanulmányozása céljából végzett közvélemény kutatás főbb eredményei. A két katolikus egyetem kezdeményezésére: Löwen (Belgium) és Tilburg (Hollandia) – mintegy 40.000 embert kérdeztek meg Kelet-, Közép- és Nyugat Európa majdnem minden országából azzal kapcsolatban, hogy melyek napjainkban számukra a legfőbb mérvadó értékek.

Egyfelől megnyugtató, hogy az európai népek polgárainak erkölcsi felfogása az elmúlt évtizedekben állandósult, stabilizálódott. 1981-ben és 1990-ben végeztek hasonló közvélemény kutatást. Az adócsalást, a korrupciót és az egyéb törvénytöréseket – mégha ezeket többen amolyan polgári csínytevésnek is tekintik – a legtöbben elítélik. Öröndetes, hogy a törvényhozás pozitív módon befolyásolja sok ember erkölcsi magatartását.

Másfelől kevésbé öröndetesek azok az eredmények, amelyek olyan területekről számolnak be, amelyeken a törvényhozás nem rendelkezik ugyan, de amelyekkel néhány évtizeddel korábban még erőteljesen befolyásoltak a vallási és erkölcsi értékek: a társadalomban növekszik az erkölcsi engedékenység. Társadalmilag egyre inkább elfogadhatóvá válik a válás, az öngyilkosság, az eutanázia, az abortusz.

Micsoda fonák helyzet! Amíg pénzről és anyagiakról van szó, addig értékeljük a törvényeket, megtartásukat fitogtatjuk, helyénvaló a bűnüldözés, de abban a pillanatban, amikor az emberi életről van szó, az öregekről és a betegekről, a meg nem született gyermekekről, már nagyvonalúvá válunk és nem feszegetjük a törvényeket!

Hogy mindez milyen végzetes következményekkel jár, azt már napjainkban is tapasztaljuk: az angol parlament megengedte az embriók klónozását terápiai céllal, azaz embriónális sejtek termelését gyógykezelés céljából; a holland parlament megengedte a halálos betegek megölését orvosi beavatkozással, holott jól tudta, hogy ez a törvény lovat ad azok alá, akik a testi fogyatékosok és öregek életjogosultságáról vitáznak, mert a betegbiztosító és nyugdíjintézetekben fogytán a pénz! Talán észre sem vesszük, hogy ezek után már az öregek és betegek valóban úgy érezhetik magukat, mintha a társadalom terhére lennének! A legfelsőbb francia bíróság meg egyenesen úgy döntött, hogy jobb nem megszületni, mint nyomorékon és testi fogyatékosokkal világra jönni: Egy testi fogyatékossgal született vádlónak kártalanítási összeget ítélt oda, mert anyjának terhessége idején az orvosok nem ismerték fel fogyatékossgát, és ezzel megakadályozták azt, hogy anyja abortusszal „elvétesse”. A precedensből jogászai megfigyelők arra következtetnek, hogy ezután adott esetben a gyermek bármikor törvényre adhatja szüleit, mert nem „vetették el” – nem akadályozták meg a születését!

Az egyház az emberi élet sérthetlenségét, az élet új kultúráját hirdeti, olyan életstílust, amely szem előtt tartja az értékek helyes rendjét, nem utolsó sorban a lét elsőbbségét a birtoklással, a személy elsőbbségét a dolgokkal szemben.

Cserháti Ferenc

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy rövidítsen a beküldött kéziratokon.

A szerkesztőség

A „POGÁNY SZENT” HALÁLÁNAK ÉVFORDULÓJA

Jézus születésének 2000 éves, a magyar államalapítás 1100 éves, és a keresztény királyság megalapításának 1000 éves évfordulója után méltó megemlékezésünk ebben az évben egy negyedik – megrendítően tragikus, egyszersmind lélekemelő – eseményről is, amelynek kerekén 2400-ik évfordulója erre az esztendőre esik.

Kétezerévszáz évvel ezelőtt, Kr.e. 399-ben halt meg Szokratész, a görög és az egész nyugati filozófia atyja, Platonnak – Arisztotelész mesterének – barátja és tanítója. Ők hárman jelölték ki azt az utat, amelyen a „bölcsség szeretete és a gondolkodás tudománya évszázadokon keresztül haladt, mígnem összeolvadt a kultúra latin folyamával, hogy együttesen képesek legyenek a hamarosan megjelenő keresztény igazságok megfogalmazására és egyre mélyebb kifejtésére. E folyamat élén kétségkívül „a nagy triász”, a három szellemóriás áll, első helyen a különös életmódot folytató Szokratész. Életét teljesen egyéni stílusban élte, már-már remete módjára. Volt egy legyűrhetetlen szenvedélye: szeretett beszélgetni. Bárhol, bárkivel, bármilyen témáról. Mivel – saját állítása szerint ő maga semmit sem tudott – többnyire csak kérdegette beszélgető társait, míg végül egy többnyire erkölcsi természetű igazságra bukkantak.

*

Szokratész húsz évvel Miltiadész perzsák felett aratott marathoni (Kr. E. 490), és tíz évvel Themisztoklész szalamiszi győzelme (Kr.e. 480) után, 469-ben született Athén-ben. Apja Szophoniszkosz, szobrász volt, és fiát is annak tanította; anyja Phainareté, bábaasszonyok mesterségét űzte.

Életének hetven éve Athén történetének tartós aranykorát – a váratlan és gyors bukásig – öleli át. Mintha a perzsa fenyegetést végleg elhárító győztes háborúk után az önértetében, hatalmában, gazdasági és katonai erejében megpolitikai befolyásában megerősödött athéni birodalom – ami tulajdonképpen a városállamból és a hegemoniáját elismerő – kisebb-nagyobb szövetségeseinek elég gyakran változó összetételű csoportjából állt – megengedhetne volna magának „a szellem luxusát” is. Ez volt csaknem negyven évig az állam élén álló, már életében „olimposzínak” nevezett Periklész kora, amelyhez fogható kevés akad a történelemben.

Olyan század ez, amelyben nyüzsgönek a zsenik. Drámaírók: Ayszchylosz, Szophoklész, Euripidész, Arisztophanész; szobrászok: Pheidiasz és Myron; építésszek: Kallikratész és Iktinosz, a Parthenon alkotói; történetírók: Hérodotosz és Thukydész; a nem említett filozófusok, írók, költők festők, stb., minden műfaj legkiválóbbjai. Mindennek hátterétül a híres athéni demokrácia szolgált, a „népuralom”, a maga sajátos intézményeivel, hivatalaival és politikai apparátusával, működésének központi eszméje

az volt, hogy a közügyek intézésében és az intézés ellenőrzésében valamennyi athéni polgárnak részt lehet, és részt is kell vennie. Egy csomó hivatalt választással vagy sorsolással töltötték be. Az intézmények csúciszerve az általában 10 naponként ülésező népgyűlés volt; hatásköre a köz- és magánélet minden részletére kiterjedt. Az állam erős volt és gazdag, a hangulat bizakodó és toleráns. Senki nem vette zokon, hogy délelőttönként jó nevű családokból származó dologtalan ifjak jelentek meg a piacon és derűs beszélgetést kezdeményeztek hol ezzel a zöldséggel vagy pékkel, vagy azzal az ügyvéddel vagy szónoklattanárval, akiket akkor szofistáknak hívtak.

Az ifjak egy tömpeorrú, köpcös kopaszodó, szakálás férfi körül csoportosultak, aki egy agyon mosott kinton hordott lógó vállain, és az utcán is meztláb járt. Igazi csodabogárnak látszott. Az ilyenekből mindig akadt néhány a piacon hullámozó tömegben. Tulajdonképpen jól beülte a piac, az agora tarkabarka sürgésébe. A jó nevű családokból származó ifjak a legnagyobb tisztelettel vették körül, mintha a tulajdon apjuk lenne. Véleménye kinyilatkoztatás számba ment. És hát miről is tudtak nap-hosszat fecsegni? Olyan semmisségekről, mint hogy mi az igazság, az igazságosság és a bölcsesség, miben leledzik a jóság, mi az élet értelme, kire nézve kötelező a törvény, és ezekhez hasonlókról. Egy szóval: milyen elvek szerint kell élnünk?

A csodabogár hovatóvább híres ember lett az egész görög világban. A dódonai jósó úgy nyilatkozott róla, hogy az „igazi erény”, amit Szokratész tanít Athénben; a delphoi Pythia pedig „minden ember legbölcsebbikének” nevezte.

*

Szokratész módszere tehát a dialógus, a párbeszéd volt. A kérdések és feleletek dialektikus egymástánjában vezette rá beszélgetőpartnerét az igazságra, a feladott fogalom tartalmának bővítésére vagy szűkítésére eredményeként. „*Azt teszem – mondta – , amit anyám, a bábaasszony művel: kérdéseimmel segítém megszületni a keresett igazságokat*” Úgy vélte, a rossz gondolatok és hibás cselekvések a belátás hiányából, a téves ismeretekből fakadnak. A téves ismeretek forrása az önismeret hiánya. „Ismerd meg magadat! – ajánlotta sokaknak a delphoi templom homlokzatára vésett figyelmeztetést.

Fontosnak ítélte az erkölcsi fogalmak meghatározását és – ezek alapján – életünk megjobbítását: ami kétségtelenül közel viszi eszméit a keresztény értékekhez. Igazi „anima naturaliter cristiananak”, természeténél fogva keresztény léleknek tekinthetjük. És misztikus volt, mely állítás eléggé szokatlan egy pogány filozófus esetében. Állítja, hogy „*az istenség*” egy belső „*daimóni hang*” formájában időnként megszólalt benne, és felvilágosította valamilyen fontos kérdésben, megparancsol, vagy éppenséggel megiltott valamit. Platon írásából úgy látszik, hogy nem támadta a görög politeizmust; a hitregék, mítoszok és hősmondák alakjait, mint a klasszikus kor számos tisztultabb szelleme, „*az istenség*” tulajdonságait megjelenítő allegóriáknak fogta fel.

Módszerének újdonsága, gondolatainak mélysége, erkölcsi komolysága és makulátlan jelleme közvetlen követőin túl is páratlan vonzerőt gyakorolt és ga-

korol ma is az utókor minden nemzedékére. Cicero szerint ő volt az első, aki a bölcselkedést az égből a földre hozta, bevezette a városokba és az emberek házaiba, hogy mindenki megtanuljon ismereteket szerezni az életről és az erkölcsről, a jóról és a rosszról.

A középkorban „*pogány szentnek*” tartották; megbecsülését csak növelte, hogy tanítványának, Platonnak számos gondolata Szent Ágoston filozófiájában is felbukkan. „*Az igazság vértanúja volt, aki meg tudott halni tanításiáért, mint Jézus...*”, írta Földi József piarista 1905-ben írt könyvében. Mert az igazság és az igazságosság, a jó és a rossz kutatójának hamarosan a gonosztevők halálával kell meghalnia.

*

Az athéni demokrácia sem volt azért fenéki tejfel. Nyilvánvalóan másként fogta fel és eltérően ítélte meg a saját és az ország bel- és külpolitikai érdekeit egy kétkezi munkás, egy néppárti iparos és az arisztokraták pártjának egyik-másik hangadója. Márpedig kartávolságra ültek egymástól a népgyűlésben, és azonos jogokkal rendelkeztek a választás, és a választhatóság, a törvény javaslatétel és vádemelés tekintetében. Az ilyen vegyes embercsoportok működésében rendszerint hasonló okokból fakadó zavarok mutatkoznak.

A felsőbb rétegek számára óriási előnyt jelent a tanultság, a szóbeli képesség és ezzel a hasonló készségekkel nem rendelkező tömeg manipulálásának lehetősége. A tömegben rendszerint jelen van a gazdagabbak elleni osztálygyűlölet és irigység, ami könnyen egyesíthető az egyébként nem mindenben azonos érdekű csoportokat. A népgyűlés hosszadalmas és gyakran értelmetlen szócsaták színterévé vált. Sokszor már nem is tudták, lényegében miről is folyik a vita; még kevésbé azt, hogy „*mi az igazság*”? Sokszor megesik, hogy az „*igazság*” marad alul. Tényleg: mi az igazság? – nem lehet tudni, mondják a kor „*filozófusai*”, a szofisták, akik persze nem filozófusok, hanem, legjobb esetben is, szónoklat tanárok, kiknek legfőbb céljuk az, hogy tanítványaikat kioktassák, hogyan lehet bármiről bizonyítani, hogy igaz, vagy ha úgy tetszik, hogy nem igaz. Tökéletes erkölcsi relativizmus alakult ki, ami lassan átjárja az athéni szellemi életet is és hamarosan megérleli keserű gyümölcsét.

A népgyűlés nagy gyönyörűséggel gyakorolja a hatalmát. Embereket emel fel és taszít a mélybe. Ez utóbbi funkcióját különösen élvezi. Vád alá helyezik és száműzik Miltiadészt, a marathoni hőst, Themisztoklész, a szalamiszi győztes tengeri csata vezérét, a szertelen és a népgyűléssel ellentétbe keveredett Alkibiadészt, Szokratész egykori tanítványát, Thukydészt, a történetíró, vád alá helyezték magát Periklész is, mivel a feleségét, Aszpaziát – aki nem volt athéni polgár – engedély nélkül vette feleségül, a szobrász Pheidiaszt azzal vádolták meg, hogy aranyat és elefánt csontot lopott Athéné Parthénosz szobrának készítésekor.

És Kr. e. 399-ben vád alá helyezték Szokratészt, nem népgyűlési határozattal, hanem három magánvádoló – Ahytosz sztratónosz – katonai parancsnok – Melethosz költő és Likon ügyvéd feljelentése alapján. A vád „*az ifjúság megrontása és új daimóni dolgok behozatala*”

volt. Mi történt? Hogyan vádolhatták meg e súlyos bűnökkel Szokratészt, Athén valaha legnépszerűbb polgárát, a rokonszenves filozófus „*csodabogarát*”, aki úgy hozzátartozott a piac utcaképezébe, mint a zöldségesek, pékek és mészárosok. Kinek állt útjában? Ki és milyen előnyt remélt elveszejtésétől?

Kr. e. 433-404-ig, Spárta és Athén között 29 esztendőn át dúlt az un. peloponnészoszi háború. Számos győzelme ellenére végül is Athén maradt alul. A bukás az egykor 200 szövetséges városállamból álló athéni birodalmat egy kivérett és elszegényedett várossá tette. A győztes Spárta kemény békefeltételeket diktált, és visszaszegtette az oligarchiát a hatalomba. Az oligarchák és a demokráta pártarcai nyomán véres polgárháború tört ki.

Egy időre a „*harminc zsarnoknak*” nevezett oligarcha csoport ragadja magához a hatalmat, Kritiász vezetésével. Ezek bukása után olyanok kezébe került a vezetés, akik azt gondolták, ismerik a régi dicsőség helyreállításának receptjét. Katonás rendet kell teremteni az államban. Egyenes gondolkodásra és beszédre kell szoktatni az embereket. Nem szabad megengedni a vallások hit és a szokások megsértését. Vesszenek a szofisták, a szavak csűrös-csavarásának mesterei! Vesszenek a naplopók! Ha új Athént akarunk felépíteni, mindenki vegye ki a részét ebből a munkából. Egyszerűen kell élni és szorgalmasan dolgozni. Újja kell szervezni és fel kell szerelni a sereget és a hajóhadat. Ha ezek az erények nem mentek volna veszendőbe, Spárta sosem kerekedett volna felül! A felelősöket fel kell kutatni és meg kell büntetni... Mindenki azt követelte, derítsék fel a felelősöket, és példásan büntessék meg őket! Hogyan sülydhetett egykori szellemi nagysága és anyagi ereje, hogy ez a katasztrófa bekövetkezhetett?

Kétségtelen, hogy Szokratész nem illett bele az új Athén nyújtotta összképbe. Igen, megrottotta az ifjúságot: hát nem volt a tanítványa Alkibiadész, akiből hazaáruló lett? Talán nem tartozott egykor barátai köréhez Kritiász, a „*harminc zsarnok*” vezére? És ez a Platon is gyanús alak, hiszen ő is Kritiász unokaöccse. Milyen mester az, aki ilyen tanítványokat nevel? – És nem hisz az istenekben! Külön véleménye van az égi és alvilági szellemekről. Azt állítja, hogy időnként „*daimóni hang*” szólal meg benne, amiket senki sem hall, csak ő... És hát szofista, aki a többi ál-tudóssal együtt megfertőzte Athén erkölcsét... és naplopó, a felesége, Xantippe, munkájából, meg gazdag barátai adományából él... csak sétál és fecseg és fecseg...

Kr. e. 399 tavaszán az 501 tagú népbíróság 5 szavazatkülönbséggel bűnösnek minősítette és halálra ítélte a filozófust. Barátja Kritón megszervezte a menekülést, de Szokratész nem volt hajlandó megszökni. Mi lenne az államból, ha a polgárok nem teljesítik a felsőbb parancsait? Miután imádkozott, barátai jelenlétében, filozófushoz méltó nyugalommal és derűvel itta ki a mérgepothar.

A kinyilatkoztatás ismerete nélkül, az „*istenség*” adományának tekintett sugallat meg a saját erkölcsi erőfeszítései révén a legmagasabbra jutott, ahová egy pogány bölcs eljuthatott. Méltán tarthatjuk őt „*pogány szentnek*”.

(A szerző „Szokratész utolsó levele” c. életrajzi regénye kapható és megrendelhető az ECCLESIA Könyvesboltban 1053 Bp. Ferenciek. tere 7. T. 3-173-010)

Víz László, Budapest

Vigasz

Nincs más megnyugvás, csak a munka.
Végül a sír előtt sincs más igaz vigasz,
más értelem, más menedék, csak az:
elvégezted, mit kaptál vala részül.

Illyés Gyula (1902-1983)

Egy terrorszervezet története

Kiszely Gábor könyve

A rendszerváltás éveiben és azóta is több cikk, tanulmány tárgyalta a 4 évtizedes kommunista diktatúra módszereit, de Kiszely műve az egyik első, hiteles dokumentumokra épült munka; amely még mindig nem teljes felmérés. Annál is inkább nem, mert 1990-ben a világ bolsevizmus bukása után mindent elkövettek, hogy a legfontosabb kompromittáló dokumentumokat megsemmisítsék.

Az ÁVO borzalmait túlélők legnagyobb része fizikailag, szellemileg tönkretett áldozat, és akik még élnek, még mindig félnak. A testileg – lelkiileg roncsra vert áldozatok annyira meg voltak félemlítve, hogy alig mernek beszélni róla.

Egyik ilyen áldozata volt a kommunista diktatúrának dr. Matheovics Ferenc, pécsi ügyvéd, Barankovics-párti képviselő, akit mentelmi jogának semmibevételével tartóztatott le az ÁVO és hurcolt el ismeretlen helyre. Sokáig a hozzátartozók sem tudták róla, – 19 évet töltött Rákosi illetve Kádár János börtöneiben.

Amikor a Kádár rendszer kvázi-liberalizálódás jegyében az emigránsoknak is adott ún. látogató-vízumot, – jó kemény valuta ellenében –, én is vállalkoztam hazalátogatásra, elsősorban azzal a céllal, hogy 17 év után láthassam 91 éves édesanyjamat a somogyvári szülőfalumban. Egy későbbi másik hazalátogatásom alkalmával Pécsset látogattam meg Matheovics Ferencet, aki akkor már szabadlábon volt, de rendőri felügyelet alatt állott. Döbbenetes volt a viszontlátás! Alig ismertem rá. Megöregedett ráncosképzű megtört ember állt előttem, akinek reveteg, bánatos szemeiből hiányzott a régi fény. Kérdéseimre alig válaszolt. Tőlem sem kérdezett semmit. Matheovicsal még egyszer találkoztam Pécsset a rendszerváltás után. Határozottan jobban nézett ki, szellemi képessége azonban szánalmat váltott ki bennem.

Nagyon változatos volt az ÁVO fizikai és szellemi kínzásainak a módszere. – Ilyen volt: a besúgásra való kényszer. Aki nem „dólt” be, azt sok esetben halálra kínozták vagy mint nagyon sok rabot, lelki, fizikai eszközökkel, sok esetben öntudatot befolyásoló kábítószerekkel próbálták betörni. – Ismerjük Mindszenty József letartóztatásának körülményeit és kirakatperének előkészítését; azt a megszegyentőt fizikai és lelki tortúrát, amelyen a magyar hercegprímásnak át kellett esnie az ÁVO-Andrássy úti pincéiben.

Hátborzongató Kiszely Gábor – mindvégig objektív okfejtése. De éppen ez a tárgyilagosságnak hangem avatja a könyvet iránymutatóvá.

E sorok írójának része volt egy napot és két éjszakát kivevő ÁVO – kihallgatás gyötrelmében. De nem futi semmiféle bosszúállás. Rábízom az igazságtevészt az egek irtalmára. – Csak egyet nem tehetünk meg: „mások helyett nincs módunk megbocsátani”!

Gy. Pethe Ferenc (Basel)

Kéziratokat, fényképeket nem örzünk meg, nem küldünk vissza.

A szerkesztőség

FIATALOKNAK

Nagyboldogasszony Ünnepén olvassuk Szent Lukács Evangéliumából:

„Mily nagy dolgot művelt velem Ő, a Hatalmas és a Szent!” (Lk. 1,49)

Franz Schubertnek van egy gyönyörű szimfóniája, amely a „Befejezetlen” címet viseli. Senki sem tudja azt, hogy a művész miért nem írta meg soha ennek a csodálatos műnek a befejező akkordjait. Csak később, tanítványai közül az egyik tette ezt meg, aki nem tudta nézni, elviselni ezt a torzoként eléje maradt művet.

Befejezetlennek lenni. Ádatlan, felemás állapot, amelyből talán a lényeg hiányzik: a végső, mindent lezáró, megnyugtató kicsengés. A mi világunkra is jellemző vonás ez. Csak ebben az esetben minden emberi próbálkozás, fáradozás azt teljessé, befejezetté tenni, hiábavalónak látszik. Ezt a művet befejezni az Ő tervei szerint teljessé tenni, csak a szerző, a Teremtő tudja. A tanítványok álma a végső, mindent átölelő bekérő, igazságról és Istenben való egységről még nem ért véget.

A mai Evangélium is erről az emberi sóvárgásról, álmokról szól. Egy nép sóhaja, vágyakozása fogalmazódik meg Mária énekeiben. Egy törekény, veszejlben forgó világ reménye, hogy Ő, a Hatalmas végre befejezi művét és győzedelmeskedik az emberek világában.

Mária éneke egy álmokról szól, de a boldog ébredés pillanata nem a távoli jövőben van, hanem immár nagyon közel. Az angyali üdvözlést isteni jó híre, az ő mindent vállaló igénje az, ami bizonyítja: Isten nem feledkezett el művéről, nem akarja azt formátlan, befejezetlen torzoként szemlélni.

Mária, Isten csodálatos művének, szimfóniájának utolsó akkordja. Az ő Megváltót szülő életében csendül fel a beteljesülést ajándékozó, a világot, minden embert és őt is égbelíró dallama.

A mai ünnep nekünk szóló üzenete: saját sorsunk, életünk célja, álma. Egyszer Istennek, az Ő közelségébe érkezni. Teljes, harmonikus élettel. Befejezetten, készen.

Pál atya

HÍREK ESEMÉNYEK

A németek és az egyház

A németek egyre kevésbé kötődnek az egyházhoz. Egy minap közzétett közvéleménykutatási adat szerint a 30 év alatti fiatalok alig 13 százaléka vélekedik úgy, hogy az egyház „beleillik a modern világba”, és minden második megkérdezett azt állította, hogy alig van némi köze a valláshoz. A tekintélyes Allensbach Közvéleménykutató Intézet által a világ-vallások jövőbeni helyzetéről tartott vitafórumon kikristályosodott, hogy az emberekben még ma is megvan a vágy a hit iránt és változatlanul sokan keresnek választ a lét értelmére, de ez a törekvés számtalan irányban szétforgácsolódik, ami jó táptalajt biztosít az egyre inkább burjánzó szektáknak, valamint az ezotérikus rendezvényeknek.

A kimutatás szerint a németek közel 20 százaléka komolyan foglalkozik az asztrológiával és csaknem ugyanennyien vonzódnak a távolkeleti vallásokhoz. De a babona is jócskán eluralkodott: majdnem minden tizedik megkérdezett hisz a kártyavetésben, öt százalék pedig meg van győződve a lélekvándorlástól is. Mindez csüggesztően hat a katolikusokra is, mert a megkérdezettek alig 7 százaléka bízik abban, hogy az egyház a jövőben újra talpra áll és ismét megtalálja biztos helyét a társadalomban. Az Allensbach Intézet által rendezett vita felszólalói szinte egybehangzóan az emberek fokozódó egoizmusát és individualizmusát vádolták a társadalom eluralkodó érzéketlenségért és közönyért, ami komoly szerepet játszik a lelki élet elsivárlásában is.

Vincze András

Könyv Kada érsekről

A budapesti Korda Kiadónál „A Te szavadra” címmel, Pajor András lelkipásztor író munkáját jelent meg *Kada Lajos érsek* mozgalmas, nem ritkán kalandos papi-nunciusi életét bemutató könyv. Az interjú formájában készült könyv sok érdekes részletet közöl az 1991-es magyarországi pápalátogatásról, és mint bonni nunciusi meghatározó szerepet játszott a német újraegyesítés egyházi-diplomáciai munkájában. Ma otthon él nyugállományban, de súlyos betegsége ellenére is számos hazai és külföldi meghívásnak tesz eleget. Népszerűsége – ahol csak járt – ma is töretlen. ■

Új instrukció liturgikus szövegek népnyelvi használatáról

A közzétett és április 25-e óta érvényben lévő instrukció a liturgikus szövegek népnyelvi használatáról és fordítási problémáival foglalkozik több mint 30 éves eddigi tapasztalatok jegyében. Az új instrukció értelmében csak a többség által beszélt nyelvet kellene a liturgikus szertartások során használni. De például a kulturális alappal nem rendelkező nyelvjárások nem fogadhatók el liturgikus nyelvként. MK

Kereszt az Északi-sarkon

II. János Pál pápa március 20-án megáldotta azt a keresztet, amelyet egy expedíció – az előzetes tervek szerint – hűsvétvasárnap fog az Északi-sarkon felállítani. Az expedíció tagja egy olasz pap is. Ami száz évvel ezelőtt Luigi Amdeo de Savoia Aosta herceg expedíciójának nem sikerült, azt hajtják most végre. Az akkori expedícióban is volt egy pap, Achille Ratti, a későbbi XI. Piusz pápa. KNA

Film a Szent Koronáról

Máris hatalmas közönségsikere van az április 7-én a Budapesti Kongresszusi Központban bemutatott új *Koltay Gábor*-filmnek, a *Sacra Corona*-nak. A díszbemutatón megjelent a köztársasági elnök, a miniszterelnök, a Parlament házelnöke, többek között Balás Béla katolikus-, Hegedűs Lóránt református püspök is. A *Nemeskürty István* szöveggel készült alkotás nemcsak Szent Lászlót, a Lovagkirályt és korát mutatja be, hanem tudatosan a Magyar Millennium évében a Szent Korona legendáját is. A történelmi játékfilm jól eltalált pedagógiával egyszerűre mélyíti el – érzelmileg és intellektuális módon, – a magyarság-tudatot és a keresztényi identitást.

Demjén Ferenc-ék visszatérő melodrája, a film zenéje, akár slágerré is válhat. A több száz közreműködőt mozgósító panoráma-film hatalmas apparátussal készült: Oberfrank Pál, Szarvas Attila, Horkay Péter, Franco Nero, Mészáros Károly, Ónodi Eszter, Berecz Kati és még sok-sok tehetséges és neves színésszel. A Magyar Televízió, a Korona Film és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma együttes támogatásával létrejött monumentális alkotás minden felső tagozata-

Tévedésből bombázták le Monte Cassinót

Egy Londonban megjelenő világháborús emlékiratból kiderül, hogy fordítási hibából bombázták le a szövetséges légierő a világhírű Monte Cassino-i bencés kolostort. A forrás szerint a fiatal angol tiszt, akire a lehallgatott német rádióüzenet fordítását bízták, az „apát”-szót, ami németül Abt, összekeverte a katonai osztag Abteilung, szóval ami rövidítve ugyancsak Abt. A lefordított rádióüzenet arról győzte meg a szövetségeseket, hogy ott egy ejtőernyős alakulat parancsnoksága székelt, megsértve így a Vatikánnal kötött szerződést a vallási helyek semlegességéről, -s ezért elrendelték a kolostor bombázását. A repülőgépek már a levegőben csendül fel a beteljesülést ajándékozó, a világot, minden embert és őt is égbelíró dallama.

„Sajnálatosan ezt túl későn vették észre, a bombázók már megközelítették a kolostort” – írja a „With Alex at War” című visszaemlékezésében Sir Rupert Clarke, aki az Olaszország felszabadításában nagy szerepet játszó Lord Alexander-nak, a szövetséges erők európai parancsnok-helyettesének szárnysegédje volt.

Ismeretes, hogy a Benedek-rend által 526-ban alapított Monte Cassinót – a hegy oldalán fekvő faluval együtt – 1944 februárjában porig rombolták a szövetséges erők. A bombázásban 250 férfi, asszony és gyermek vesztette életét. A hegytetőn álló romok három hónapig áll szolgálták a német erők védekezését, s ez hosszú időre visszavetette a szövetségesek előrenyomulását Róma irányában. Ezekben a harcokban a szembeálló együttvéve 180 ezer katonát vesztek.

Monte Cassino lebombázása még a háborús szörnyűségek közepette is megrázta a világ közvéleményét. A háború után, az 50-es évektől kezdődően barokkos jelleggel újrajáépítették a bencések kolostorát.

- sifj -

tosnak, hittanosoknak, hívőnek és nem hívőnek egyaránt meg kellene néznie, hogy történelmünk tanítson egységre, megbocsátásra, hazaszeretetre! MK

Harry Potter-konferencia Szegeden

J.K. Rowling nagyszabású regénysorozata meghódította az olvasóközönséget, ez ideig harminc nyelvre lefordították és 120 országban árulják. 1996 óta számos kitüntetést kapott, felkerült a New York Times sikerlistájára, a New York Public Library az év legjobb könyvének deklarálta. Potter a magyar könyvesboltoknak is legkeresettebb gyermekregénye. A szegedi Dugonics András Piarista Gimnáziumban Potter-konferenciát tartottak, irodalmárok, pszichológusok, teológusok boncolgatták: mi az oka ennek a páratlan könyvsikernek, amely elegíti az angolszász mitológiát a kaland- és detektívregény elemekkel. Az egyházi tanítás ellentét a napjainkban megdöbbentő méretekben terjedő vallás nélküli okkultista és mágikus tanokat, tehát a Potter-regények sugallta értékrendet is. (Kat. Sajtószemle)

Edith Stein műveinek kiadása

Az idén a kétszáz éves fennállását ünneplő hírneves Herder Kiadó 26 kötetben jeleníti meg Edith Stein műveit. Az 1942-ben Auschwitzban mártírhalált halt zsidósármazású karmelita filozófust a Szentatya az egyház szentjei sorába iktatta és megtette Európa társvéddészentjének. A könyvsorozat megjelent első kötetét átadták a Szentatának KNA.

Keresztények az ezredfordulón

Ez év februárjában ünnepelte hetvenedik születésnapját Szabó Ferenc, jezsuita szerzetes: költő, filozófus és teológus, huszonöt évig a Vatikáni Rádió magyar műsorának szerkesztője, illetve vezetője volt, jelenleg a Távlatok főszerkesztője. Most megjelent kötetében elsősorban az általa szerkesztett folyóiratban az elmúlt évtizedben publikált tanulmányait olvashatjuk.

Szabó esszéire ugyanaz a sokoldalúság jellemző, mint egész munkásságára: foglalkozik az ateizmus kérdéskörével, részletesen elemelve Marx, Nietzsche, Freud munkásságát, a természettudományok és a hit kapcsolatával. Külön fejezetet szentel annak, hogy mi lehet a keresztények szerepe a modern korban. Különböset tesz szekularizáció és szekularizmus között. Behatóan vizsgálja az egyház II. Vatikáni zsinat utáni helyzetét, nem titkolván, hogy a zsinat határozataiból még nem sok valósult meg. Szól az ökumenizmusról, hívők és nemhívők párbeszédéről, a keresztények és más vallások közötti párbeszéd lehetőségéről. Nagy szerepet szán annak, hogy a keresztények miképpen vehetnek részt leghatásosabban a mindennapokban, illetve a politikában.

A szerző alapfogolata, hogy minden erkölcsös eszközt fel kell használni a szeretet civilizációjának építésére. A világ tengernyi szenvedését, abszurditását illetően nincsenek illúziói, de a keresztény feladatának tartja, hogy mindenkinek értelmet adjanak, ami feltételezi a lélekiség fejlődését. Külön foglalkozik a tudomány, a technika szédítő fejlődésével, a környezetrombolással, a Föld természeti kincseinek felelőtlen kizsigerelésével. Az ésszel, a rációval nem a hitet állítja szembe, sőt rámutat annak harmonikus kapcsolatára, hanem az etikai hiányosságok meglétét. Szabályozni kell a tudományt és technikát, különben a Föld egésze válik veszélybe. Ennek kapcsán egyik szellemi elődjének, *Teilhard de Chardinnek* a munkásságát elemelve, rámutat: a bioszférán uralkodó nooszféra (szellem szférája) eluralkodása szükséges ahhoz, hogy a világ fennmaradjon. Ennek előfeltétele azonban, hogy a lelkekben végbemenjen a minőségi fejlődés. Teilhard-ot idézi: „*Az emberiség arra van ítélve, hogy egyesüljön, ha élni akar.*” A magát modernnek nevező emberiség megérsegedve saját alkotásaitól, szétzúzza Isten alkotását, nem csodálja már annak nagyságát, szépségét, legfeljebb saját képzetét fedezi fel, az erőszak és pusztítás nyomait, s a vér szagát megérezve mindenhatóan érzi magát. Vajon mennyire vesszük komolyan II. János Pál figyelemztetését: a globalizáció korában globális szolidaritásra van szükség, jobban, mint bármikor a történelemben?

Szabó Ferenc tanulmányai illúzióktól mentesek, nem hallgatja el, hogy az egész emberiség került súlyos válságba, értékvesztés, zűrzavar uralkodik a világban. Írásainak hangneme mégsem a teljes reménytelenség, Krisztusba vetett hite átsugárzik minden során, de itt sem hagy kétséget afelől: a kereszténység, a mindennapokban megmutatózó tevékeny szeretet megvalósítása nagyon nehéz, ám nem lehetetlen. (A kiadó)

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy rövidítsen a beküldött írásokon, leveleken.

Következő, Őszi számunk szeptember elején jelenik meg!

A Szerkesztőség

A NÉVTELEN JEGYZŐ EMLÉKEZIK

VAJAY SZABOLCS: ÉN, ANONYMUS. Argumentum kiadás, Budapest, 2000.

III. Béla király névtelen jegyzője az Úr 1101. esztendőjében visszavonul a Pireneusok csúcsai közt fekvő Canigü kolostorba.

Hogy miért éppen oda? – Mert részt vett aragóniai „Hódító Jakab” és a magyar Jolánta hercegnő házasságának előkészítésében, majd – orvos barátja tanácsára, és maláriás rohamoktól gyötörve –, nem szándékozik többé visszatérni hazájába. Rokonai, barátai elhagyták, a királyi udvar nem vonzza, és ott lebeg minden fölött a „tatárjárás” fenyegető réme.

A zárda békés csendjében kezdi megfogalmazni az önéletrajzát. Tiszaháti gyermekkorra, a közeli lóp világa nosztalgikus szépséggel ragyog föl emlékeztében. Isermi a növények, az állatok nevét, sőt arról is tud, hogy az elhagyott tisztásokon, egy-egy sámán vezetésével, még midig összegyűlnek a számozott Öregisten hívei, hogy az „Égigérő Fa” árnyékában a végtelen „Kék Tengerre” gondoljanak.

Bátyja családja kényszeríti szülőföldje elhagyására, a szerzetesi életpályára, noha „Mikola csókja” örökre fájdalmasan izzik benne.

III. Béla kancelláriájára kerül írónak. Majd „Bethlen úrfi és Miklós” társaságában, Svájcban keresztl, Párizsba. Visszatérve, rábízják egy távoli kolostor prépostságát, ahol a végtet összehozza fiatalkori szerelme lányával, Katalinnal, egy női zárda apátnőjével. Később ismét az Udvarba kerül, ahol azonban már III. Béla fia, Imre, illetve II. Endre uralkodnak.

Legfőbb gondja és vissza-visszatérő problémája, hogy mi lett a sorsa a fiatalos lelkesedéssel, a trójai háborúról szóló krónikák hatására, Párizsban papírra vetett írásművének, a *Gesta Hungarorumnak*, amit Budára induló barátja gondjaira bízott, de ami sohasem érkezett meg a rendeltetési helyére. (1738-ban került elő az admonti bencés kolostor irattárából!) Sokat rágódik a Gestán. Tele van lelkiismeretfurdalással és kételkedéssel. Azzal vádolja magát, hogy a krónikában túl sok a kitalált, „légből kapott” név, hely, esemény: hogy nem tartotta magát a szigorú adatokhoz. Néha már nem, is bálna az elvesztés.

Közben levelezik Franciaországban megismert, zsidó orvos barátjával, noha a levelezés abban az időben nem, a legegyszerűbb dolog. Hajósokra, vándor kereskedőkre kell bízni az epistolákat, amik aztán megérkeznek vagy nem.

Szilvion, állandóan utazgatva, beszámol neki a világ dolgairol. Teljes körképet kapunk az akkori Európa, Észak-Afrika és részben Ázsia helyzetéről.

Mind ez csak fikció, mese, hiszen Anonymus sohasem írt önéletrajzot (életéről vajmi keveset tudunk). A svájci Veveyben élő kitűnő történész, Vajay Szabolcs „bújt bele” a rég elhalt szerzetes bőrébe, álmódja vissza magát a mindnyájunk számára oly kedves magyar középkorba, megőrizte olyan tökéletesen, hogy az olvasó sehol sem „veszi észre” a turpisságot.

A szerző hatalmas tudásanyaggal rendelkezik. Nemcsak a történelmi események és párhuzamok dzsungelében mozog otthonosan, de alaposan ismeri a vallásokat (eretnkségeket!), filozófiákat, sőt Fekete Istvánnal vetélkedő tájékozottsággal rendelkezik a természettudományok területén is. Megérdemli a „polihisztor nevet”!

Mindez azonban nem lenne elegendő ahhoz, hogy ez a könyv kellemesen ringató, lebilincselő olvasmány legyen.

Hatását növeli a hibátlan, élvezetes stílus, a régi kifejezések, jóízű tájszavak használata, és nem utolsó sorban az a mindenem feltűnőmelkedő bölcs mosoly, mellyel Vajay a sorok mögül figyelő olvasóját. (Manapság, midőn az irodalom nagyrészt élettől elvonatkoztatott, stilisztikai akrobatamutatványok sorozata lett, mindez nagy érdem!)

Készséggel elhisszük, hogy az önéletrajzot valóban Anonymus írta. Mindazonáltal érezzük, hogy némely fejtegetés már a XX. sz.-i gondolkodótól származik. Érdekes például az az analízis amit a hazánkba került *Branconio Bertalan* püspök szájába ad:

Különös nép vagytok. Mintha nap mint nap tulajdon múltotokat élneket újra és újra meg. Kisebb gondotok csak a jövő, amelyet a Sorsból vártok. Akár pazarol, akár sújt. Pazarlása elbiz, sújtása rögtönzésre készítet. Hiányzik belőletek minden tervszerűség. Meg az emberismeret. Nem kantározzátok a Sorsot amaz ügyességgel mint a csataménné nevelt csikókat. Ezért áld vagy ver benneteket kénye szerint a Sors keze. Ti pedig a nap talmi hősei nyomában líhegetek: néha magatok faragtok visszáhs hősokeket. – Könnyű faragvány, mert puhafából készült... A higgadt szót csak siron túli üzenetként értékelitek, miután hírdődjátok letaglóztátok. Jobban megfértek üres szőlomok parancsuralmával, és készebben szolgáljátok, semmint a halkszavú bölcslek intését. Mert mai ellenfeleitek holnapra újból bálvány. Olykor pároázon vezetnek, mászszor a józan ész gyepőlőjét is téptek. De ami egyetér elszakadul, többé már nem tudjátok hámba fogni. Dönti a sövényit, tiporja a veteményest. Imádjátok a véletlent, a nyers erő sikerét, az egymással való kötekedést és az üres csatazajt, amely a fegyvereket csörgösbottá silányítja. Mégis, mindezzel hősiések vagytok, szívárványos tervek kovácsai, ha nem is toljátok a józan belátás szekerét. Pedig szorult belétek bölcsesség is, de úgy bujdosok csak bennetek, mint a próféta szava a pusztaságban...”

Anonymus, halála előtt, a Canigü kolostorban tudja meg, hogy gyermeke született volna, de az anyja elvettette a „boszorkánnyal”.

A főfedezés azonban már nem rendíti meg túlságosan. Eltávolodott a világ dögaitól, közömbös lett számára minden. Inkább az önéletrírás nehézségein, az élet értelmén tündönik:

„Csak irás közben döbbsentem rá: hiába minden igyekezet, nem lehet mindent megírni. Hol ez, hol amaz bugyborékol még végig rajtam. Villanó felkiáltójelek figyelmeztettek: no lám, ezt is kifelejtéd, meg amazi is. Erre sem írted ki, te balga, amannak sem szántál egy mondatot. Szakaszítottam mint a Gestában...”

„Vajon életem is csak amolyan Gesta lenne? Össze-vissza töredékek halmazza? Bár az sem lehetetlen, hogy mindegyikönkék szakasztott ugyanilyen. Ezért is nem írjuk meg. Kinek-kinek a maga kazla, vagy a maga Gestája a legkuszább. A maga módján. S jaj annak, akinek életéről ne lehetne Gestát írni. Alig érdemelne ember-mivoltot.”

A kötet végén egy 150 oldalas glosszárium, ami nemcsak a szöveg megértését segíti, hanem magában véve is izgalmas, tanulságos olvasmány.

Saáry Éva,
Lugano

Középkori falképek Európa szívében

A strassburgi Európa-Parlament után a bajorországi Műemlékvédelmi Hivatal müncheni székháza adott otthont annak a magyar és szlovák együttműködéssel rendezett kiállításnak, amely a két ország határa mentén épült későközépkori templomok fali képeit mutatja be. A német, angol, szlovák és magyar nyelvű magyarázószöveggel ellátott tárlat 14 szlovákiai és 10 magyar freskóemlékbe enged bepillantást. A néző előtt feltárul egy középkor-európai régió kulturtörténeti jelentősége, amely méltán vetekedik Nyugat-Európa művészeti örökségével. Mindez nem véletlen eredménye, hanem az akkori Magyarország élén álló Anjou, majd Luxemburgi uralkodóház Nyugathoz fűződő kapcsolatainak mellékhatása.

A tárlaton kiemelt helyen szerepel Esztergom, ugyanis a bemutatott terület javarésze az esztergomi egyházmegyéhez tartozott, amelynek feje az esztergomi prímás. Az ország főpapijaként az ő joga volt a király megkoronázása. Palotakápolnájának falképei az itáliai trecento festéset hatású viselik magukon. De a többi gótikus falkép is a rokonhatást bizonyítja, noha megrendelőik helyi birtokosok, világi és egyházi földesurak voltak, akik gyakran magas hivatalat töltek be a királyi udvarban. A müncheni tárlaton látható képek alapján jól követhető az a fejlődés, amely a XIV. század elejétől a művészetek felvirágzását is magával hozta. A 14 szlovákiai és 10 magyarországi templom zöme a Buda-Krakkó közti kereskedelmi útvonal mentén épült, amely az áruforgalom mellett a művészeti irányzatok szabad áramlását is segítette.

Vincze András

A családok helyzete Németországban

A német Caritas-Szövetség elismerésel méltatta a berlini kormány legújabb felmérését a Németországban élő családok helyzetéről. Ebben első alkalommal foglalkozik az idegen családokkal. A Caritas szerint dicséretes, hogy a hatóságok a külföldiek családjaihoz már nem csupán jogi, illetve idegenrendészeti okokból közelítenek, hanem a németekhez hasonló életközösségnek tekintik őket is. A Caritas hangsúlyozza, hogy az államnak kötelessége az integráció előmozdítása, de ennek során a bevándorlókra is komoly felelősség hárul, mert nagy mértékben tőlük függ a beilleszkedés sikere. Ennek során a német hatóságoknak nagyobb figyelmet kellene szentelniük a családanyák integratív célzatú támogatásának.

Makvári György

Hozzászólás a „Lenne egy kérdésem”-hez

Miklós atya mindig alapos hozzáértéssel válaszol a felvetett problémákra. A múlt havi számban – a mise szöveggel kapcsolatban – a kérdéssel szemben azonban túlzott megértést tanúsított. Nem a hívőre tartozik, hogy előre tudja, melyik prefációt és misekántót választ a pap. Még az sem lehet feladata, hogy külön „Kis misekönyv”-vel a kezében kövesse a szentmisét; értsd: ellenőrizze a papot. Természeten kivételes eset mindig van, pl. ha valaki nem érti jól a nyelvet, mert külföldi, vagy nagyot hall... stb... A kérdézőnek azt ajánlom, vegyen részt a plébánia liturgikus csoportjában és segítsen a szentmise előkészítésében.

Molnár Ottó főlelkész

